

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 36 (1869)

П'ятниця, 4 вересня 2015 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договорна

КОНСТИТУЦІЙНЕ ГОЛОСУВАННЯ: УДАР У СПИНУ Й ОСКОЛОК У СЕРЦЕ

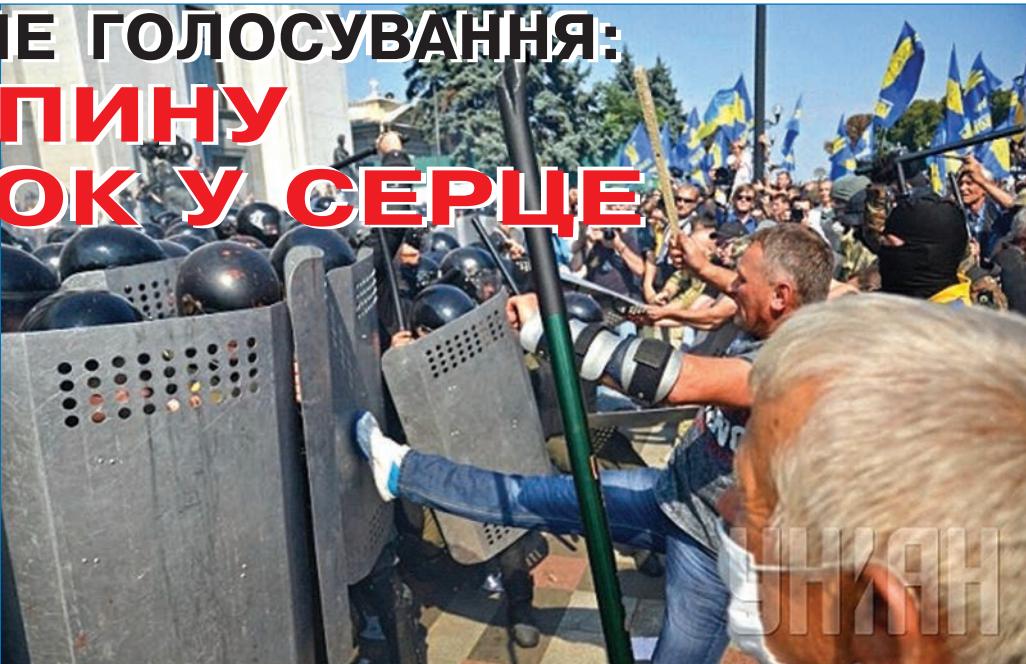
31 серпня штаб АТО повідомив, що у цей день з 6-ої ранку і до 18-ої години у зоні АТО майже повністю зберігся режим тиші, а вздовж усієї лінії розмежування сторін була зафіксована лише одна збройна провокація. Проте цього дня вона була не єдиною, а вибухи, які продунали під Радою у цій відносній тиші, стали ще гучнішими. У результаті сутичок між правоохоронцями та мітингувальниками 21 людина зазнала вогнепальної поранення, а боєць Нацгвардії 24-річний Ігор Дебрін з Херсонщини від осколкового поранення в серце помер у лікарні.

«Відвоювався хлопець... І від цієї смерті — якось незрівнянно тяжче, ніж від фронтових. Брудно, паскудо. Мерзенно», — висловила в Facebook загальнє відчуття письменниця Оксана Забужко.

Увечері до місця загибелі нацгвардійця кияни понесли квіти і лампадки. А ще зранку мітинг під Радою завдався традиційною декорацією до політичних ігор.

ПРОЛОГ: ГОЛОСИ є

Те, що політики різних таборів використають задля своїх цілей голосування за законопроект № 2217-а про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади, сумнівів не викликало ні в кого. Лідер радикалів Олег

Ляшко ще напередодні заявив, що його фракція і «Самопоміч» своїх голосів за зміни не дадуть. Проте, згадуючи голосування за направлення цих змін до Конституційного суду 16 липня, було зрозуміло, що й мовчати вони не будуть, а до дня голосування 31 серпня готувалися — на мітингу проти внесення під Радою найбільше

було протестувальників з пропорами «Радикальної партії Ляшка» та нині позапарламентського ВО «Свобода». Від будівлі парламенту їх відділяв кордон силовиків, а «свободівці» поставили між своїми прихильниками й правоохоронцями ще й ряд щитів з портретами загиблих в АТО однопартійців. **(Продовження на 4-й стор.)**

СУТИЧКИ ПІД РАДОЮ: ГПУ ПОРУШИЛА СПРАВУ ЗА СТАТТЕЮ «ТЕРАКТ»

Генеральна прокуратура України порушила нову справу щодо зіткнень під Верховною Радою 31 серпня за статтею «терористичний акт». Про це повідомив генпрокурор Віктор Шокін, інформує прес-служба ГПУ.

За його словами, на свого дня, з урахуванням даних, здобутих слідством, тут має місце терористичний акт. «Також я вважаю, що є ознаки злочину статті 255 Кримінального кодексу України — це створення злочинної організації», — за-значив Шокін.

У відомстві нагадали, що затримано 18 осіб, у одного з яких вилучено предмет, схожий на гранату РГО, а також чеку від гранати.

«На даний час затриманим оголошується про підозру, після чого до суду будуть направлені клопотання про обрання запобіжного заходу», — зазначили у прес-службі.

Повідомляється, що в рамках розслідування кримінального провадження призначено низку експертіз: судово-медичну, трасологічну, з дактилоскопічною, хімічною, 2

вібухотехнічною, 3 молекулярно-генетичною та балістичною: «Також під час досудового слідства допитано як свідків понад 50 осіб, визнано та допитано як потерпілих 35 осіб, оглянуті численні відеозаписи вказаніх подій тощо».

Зазначається, що за дорученням президента Шокін взяв під особистий контроль хід досудового слідства.

Нагадаємо, 31 серпня під час проведення мітингу біля Верховної Ради виникла сутичка з працівни-

ками правоохоронних органів, під час якої мітингувальники застосували фізичну силу та вибуховий пристрій, а саме ручну обронну гранату РГО з осколочними елементами.

За останніми даними, внаслідок зазначених сутичок три люди загинули, понад 150 — зазнали тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості. Серед постраждалих понад 130 правоохоронців, 11 цивільних осіб, з яких один не повнолітній та троє представників засобів масової інформації.

(Укрінформ)

Особливо, коли одне лише попередне голосування за ті зміни призводить до трагедії. На жаль, це сталося. Загинули люди. Чийсь сини, брати. Загинули в самому серці столиці, далеко від лінії фронту, серед білого дня. Загинули не від необережності, не від дорожньої кілозії, — загинули в результаті чийхось зловмисних дій. Чий?

Якщо усвідомити, що нічого в світі не трапляється саме собою, то варто задуматись, а хто ж серед українського політикуму був би зацікавлений у такому по-

вороті подій? На перший погляд, все просто: певні політичні сили намагаються завадити поступу реформ, які проводить революційна влада, приведена Майданом. Ніде вам не тисне цей костюмчик, читачу? Грубувато зшитий, кажете? Отож... Насправді, тертий наш обиватель дуже добре відчуває фальш. Особливо фальш, спродуковану владою. Якщо навіть облишили революційність революціонерів, яким і куля в лобі не завада, якщо не згадувати ті широкі реформи, якими вони вивели корупцію,

відродили економіку, то все одно, запитань до влади залишається багато. Чи відчувала влада невдовolenня суспільства її намаганням поміняти Конституцію держави? Безсумнівно. Чи спробувала переконати народ у необхідності змін до основного закону шляхом широкого обговорення, чи спробувала дізнатися його думку, призначивши референдум? Ні, кажете? А чому? Чи не тому, що відчуває насприйняття суспільством тих неоднозначних змін?

(Продовження на 4-й стор.)

ЗВЕРНЕННЯ

Президента України Петра Порошенка щодо голосування у Верховній Раді змін до Конституції України

Дорогі українці!

Сьогодні Верховна Рада у першому читанні ухвалила зміни до Конституції в частині децентралізації. Це, нарешті, відбулося після більш ніж річних широких обговорень.

Я свідомо йду на те, щоб поділитися частиною своєї влади на користь місцевих громад і підкріпити це відповідним перерозподілом фінансових ресурсів. Щоб більше грошей, більше влади на місцях і в громадах кореспондувалися з більшою відповідальністю, більшим впливом громадян і громадян.

Децентралізація докорінним чином змінює політичну систему України. Вона веде нас до європейської моделі самоврядування. І вона є частиною моого мирного плану. В цьому сенсі сьогодніше голосування — нелегкий, але послідовний корок до миру.

У Москві, зрозуміло, дуже нервують, бо не отримали того, що хотіли. «Кремль не сподобався зміни до Конституції». «МЗС Росії забрakuvalо українську конституційну реформу». «Бойовики незадоволені, що Київ не узгодив з ними зміни». Такими заголовками цими днями сусідять газети та Інтернет.

Ви лише згадайте, які вимоги нам висували ще минулого року. Вони хотіли не просто федералізації, а конфедерації, в якій з десятка українських областей були би до Росії прив'язані більше, ніж до сусідів по Україні! Потім мріяли про те, що бойовики впливатимуть на ключові зовнішньополітичні рішення, матимуть право вето на вступ України до Європейського Союзу чи НАТО. Але замість всього цього — скupий рядок про особливості місцевого самоврядування. Невже хотіть думає, що добитися цього було так просто? За це — слава українським воїнам і спасібі українським дипломатам.

А що було би, якби сьогодні Верховна Рада не проголосувала за зміни до Конституції? На порядок зросла б загроза руйнації міжнародної проукраїнської коаліції. Зникло би з порядку діяльності питання про продовження санкцій, які дуже боляче б'ють по агресору. Цілком реальною стала би перспектива залишитися сам на сам з агресором.

Шановні співвітчизники!

Дуже прикро, що частина депутатів коаліції, замість того, щоб свою кипучу енергію спрямувати на боротьбу із зовнішнім ворогом, атакували Президента і Верховного Головнокомандувача власної країни, а також розгорнули кампанію проти наших найближчих союзників — Сполучених Штатів Америки, Німеччини, Франції, Європейського Союзу.

Я жодним чином не стверджую, що вони — агенти Москви. Хтось, замість того, щоб зайняти відповідальну позицію, став у позу — красиву, але цинічну та небезпечною для країни. Хтось — повівся не як державні діячі, а як егоїстичні політикани, які не бачать далі 25 жовтня, коли пройдуть вибори до місцевих органів влади.

(Продовження на 4-й стор.)

ПРОВОКАЦІЯ

Події минулого понеділка стали серйозним потрясінням для багатьох і багатьох українців. Найбільш інформації світу, не кажучи вже про вітчизняні мас-медіа, не промінули їх, навмисно донести до своїх користувачів максимум фактажу для аналізу й усвідомлення, а що ж, власне, сталося. Спробуємо замислитись над тим і ми.

Об'єктивно, українським парламентом зроблено передостанній крок до внес-

**КРИМСЬКА
СВІТЛІЦЯ**

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnicstvo@gmail.com
Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

СУД ПОВЕРНУВ КРИМЧАНAM ФІНАНСОВІ ПРАВА УКРАЇНЦІВ

Юрист Сергій Заєць, експерт українського регіонального центру з прав людини, заявив про повернення мешканцям анексованого РФ Криму статусу резидентів України.

1 вересня Київський апеляційний адмінсуд задовільнив апеляцію правозахисників стосовно частини рішення Нацбанку, написав юрист у Facebook.

У листопаді минулого року НБУ видав постанову № 699, за якою зареєстровані на території окупованого Криму українці визначалися як не-

резиденти України. Таким чином, кримчан, які живуть на материковій частині України, прирівняли до іноземців, які займаються економічною діяльністю в державі.

Наразі цей пункт постанови Нацбанку не діє, зазначив юрист. «Кримчани знову стали резидентами, з чим нас усіх і вітаю. Щоправда, проблем залишилося багато, бо, окрім пункту 1, в постанові була низка положень, які стосувались юридичних осіб, — вони залишилися чинні. Суд також

відмовився визнати факт дискримінації», — написав Заєць, анонсувавши ще й касаційний розгляд справи. Нацбанк поки не відреагував на рішення, проте правозахисник чекає на нове юридичне протистояння з регулятором.

Нагадаємо: у листопаді Нацбанк пояснив, що позбавив кримчан статусу резидентів через вимогу закону «Про створення вільної економічної зони «Крим». Фізичних та юридичних осіб, зареєстрованих у Криму, зобов'язали переформити свої рахунки, відкриті в українських банках. («Укрінформ»)

КРИМЧАНИ ЗБИРАЄТЬСЯ ПОДАТИ ДО ЄВРОСУДУ НА УКРАЇНУ І РОСІЮ...

Кримчанин Станіслав Краснов, який раніше був командиром українського батальйону «Крим», має намір оскаржити в Європейському суді з прав людини (ЄСПЛ) бездіяльність української влади і ненадання допомоги громадянам України, яких переслідують на території анексованого Росією Криму.

Про це Краснов сказав журналістам у Києві 2 вересня, повідомляє кореспондент «Крим.Реалії». Він також додав, що планує подати позов і проти Російської Федерації за порушення прав людини на території Криму.

«У мене є план подати позов до Європейського суду з прав людини на Російську Федерацію за терор і окупацію, а також на Україну за фактичну зраду тих, хто там (у Криму) є, за повну бездіяльність, злочинне недбалство», — сказав Краснов.

На його думку, влада України неефективно діє в тому, що стосується допомоги проукраїнським налаштованим кримчанам та іншим родичам, яких переслідують спецслужби Росії на півострові.

Зокрема, він нагадав, що його мати, яка перебуває в статусі свідка у справі, порушенні у Криму проти самого Краснова, не може вийти на материк через заборону Федеральної служби безпеки Росії.

Однією з головних проблем Краснов назавв відсутність житла, де його мати могла б жити, залишивши півострів.

ВБІВЦЮ ДВОХ КРИМСЬКИХ ТАТАР ЗАТРИМАЛИ

В окупованому Криму затримали вбивцю кримських татар, які загинули напередодні. Про це повідомив у Фейсбуці заступник глави Меджлісу Наріман Джелялов. «Як повідомили сьогодні вранці, вбивцю затримали. За останньою інформацією, конфлікт між вбивцею і молодими хлопцями розгорівся через дівчину», — пише він.

Джелялов підкреслив, що нині на півострові, враховуючи вкрай тривожну ситуацію в кримському суспіль-

стві, особливо серед кримських татар, причинами якої виступають незадоволення політичною ситуацією, міжнаціональними відносинами, роботою, зарплатою, рівнем життя і навіть поганими дорогами, страхом за власну безпеку і побоюванням за рідних і близьких, свою частку відповідальності за які несе і влада, вірогідність конфліктних ситуацій навіть на побутовому рівні зростає.

«Проте деякі кримські «державники» не утрималися від політизування, акцентував-

ши увагу громадськості на українському громадянстві злочинця, прагнучи тим самим відмазити владу від події. Як говориться, на злодіїв і шапка горить. Адже ніхто з офіційних представників громадськості прямо не звинувачував владу у цьому злочині», — вказує він.

Нагадаємо, в суботу, 29 серпня, були знайдені мертвими Селімов Мемет і Іbrahimov Осман, які зникли 21 серпня. Трупи були закопані неподалік від кафе у с. Богданівка під Сімферополем.

Хроніки, які допомагають глядачеві простежити події більш як річної давнини і зрозуміти, що насправді відбувалося в Криму.

У рамках проекту авторам удалося простежити долю своїх героїв, починаючи з кримських подій до сьогоднішніх днів, передати їхні відчуття, переживання і біль.

За словами К. Кляцкіна, робота над фільмом триває. «У нас пройшли зйомки в Одесі, Миколаєві, Херсоні, ми плануємо побутувати на Кримському перешейку, на Чонгарі», — розповів режисер.

Він повідомив, що до кінця року планується завершити роботу над фільмом і презентувати його українському глядачеві. Після прем'єри в Києві фільм покажуть в інших регіонах країни. Планується і його презентація на міжнародному рівні.

вже СІМ МІСЯЦІВ не виплачує зарплату нам у Криму і ДВА МІСЯЦІ — працівникам Національного газетно-журналного видавництва в Києві, змущені звернутися до читачів з проханням пострипти з оплатою хостингу нашого сайту. Вартість послуги — 2016 грн., заплатити потрібно впродовж десяти днів, контакт у Києві — за посиланням: <https://www.facebook.com/pages/gazeta-Krimska- -s-v-tlitsya/> / 194273467490932. Допоможить зберегти «Кримську світлицю» в Інтернеті! Щиро вдячні усім, хто відгукнеться!

ЗА БОРГИ ІЗ ЗАРПЛАТИ УРЯД ПОГРОЖУЄ КРИМІНАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк доручив Мінсоцполітики та головам ОДА спільно з правоохоронними органами неайно скликати комісії із погашенням заборгованості з заробітної плати. Про це він заявив у відеоозворненні «10 хвилин з прем'єр-міністром».

«Це неприпустимо, коли людина працює, а їй не віддають чесно зароблені гроші», — заявив А. Яценюк. «Те підприємство, яке ухиляєть-

РОЗПОЧАТО ЗБІР ПІДПІСІВ ПІД ПЕТИЦІЄЮ ПРЕЗІДЕНТУ УКРАЇНИ ПРО ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ

В Україні йде збір підписів під електронною петицією Президенту України про повернення Криму. Про це повідомив один з ініціаторів петиції.

У документі пропонується створити робочу групу, аналогічну групі з врегулюванням ситуації на сході України (Мінський формат), яка займатиметься питаннями окупації Криму і повернення його під контроль України.

Петиція зареєстрована під номером 22. Дата початку збору підписів — 29 серпня.

Як повідомляється, Президент України Петро Порошенко підписав указ, яким затвердив порядок розгляду електронної петиції, адресованої президенту, і дав старт роботі сайту для подання цих петицій — petition.president.gov.ua.

На розгляд Глави держави буде подаватися електронна петиція, на підтримку якої зібрано не менше 25 000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня її оприлюднення.

КРИМЧАН ПОПЕРЕДИЛИ ПРО ЗРОСТАННЯ ЦІН З 1 ВЕРЕСНЯ

У приватних закладах Сімферополя з'явилися таблиці, що попереджають про зростання цін з 1 вересня. Зокрема, одне з таких оголошень кореспондент проекту Радіо «Свобода» «Крим.Реалії» виявив у Сімферополі в закладі, де продають випічки.

«Увага! У зв'язку зі зростанням цін на сировину ми, на жаль, змущені підвищити ціни на нашу продукцію з 1 вересня 2015 року», — йдеться в оголошенні.

Продавці пояснюють, що через зростання курсу іноземних валют зросла вартість сировини, тому вони також змущені підвищити ціни. На даний час коржик у вказаному закладі коштує 40 рублів. З 1 вересня очікується зростання цін на 10-20%, кажуть продавці.

Співробітники низки магазинів і супермаркетів Сімферополя в неофіційних бесідах зізнаються, що з 1 вересня ціни на всі товари підвищуються в середньому на 10-15%.

Раніше повідомлялося про стрибок цін на сільгospродукцію у Криму. Згідно з даними російського уряду Криму, ціни з 3 до 27 липня 2015 року в Криму зросли на м'ясо курей бройлерів — на 6% і на м'ясо свинини — на 11%.

Крим продуктів, у Криму регулярно піднімають тарифи на проїзд і комунальні послуги.

СЕВАСТОПОЛЬСЬКІ ЖІНКИ ПОСКАРЖИЛИСЯ ПУТИНУ НА КОРУПЦІЮ

У Севастополі на центральній площі Нахімова 1 вересня зібралися близько десяти жінок з дітьми, які висловили невдоволення високим рівнем корупції у сфері місцевої освіти.

Як повідомляє кореспондент «Крим.Реалії», жінки скажилися на довгі черги до дитсадків і корупцію у дошкільних навчальних закладах.

«Щоб потрапити в дитячий садок, потрібно не лише вистояти чергу, потрібно ще й дати хабар «потрібним» лідам у сфері освіти. Чесно чергу пройти не виходить, тому що ті, хто готовий платити, завжди проходять перед тобою», — розповіла учасниця акції.

Жінки склали та підписали петицію, яку вирішили направити президенту Росії Володимиру Путіну.

У вівторок у російському уряді Севастополя відбулися кадрові зміни: від посади голови департаменту освіти відсторонили Володимира Тюніна. Його місце зайняв колишній московський чиновник Михаїл Родіков, а Тюнін став його заступником. Такі зміни узгоджені з керівництвом Росії після ліквідації Міністерства у справах Криму.

ПРЕЗИДЕНТ НАГОРОДИВ ЗАГИБЛИХ І ПОРАНЕНІХ ПІД РАДОЮ НАЦГВАРДІЙЦІВ

Президент України Петро Порошенко підписав указ про нагородження загиблих і поранених під Верховною Радою бійців Нацгвардії.

Текст документа розміщений на сайті Глави держави. «Нагородити орденом «За мужність» III ступеня Дацика Богдана Вікторовича — солдата, Дебріна Ігоря Анатолійовича (посмертно) — старшого солдата, Костину Олександра Сергійовича (посмертно) — солдата, Сластікова Дмитра Анатолійовича (посмертно) — солдата, Шияна Віталія Олександровича — старшого солдата», — йдеється у указі.

Крім того, президент нагородив медалями 10 нацгвардійців. «Нагородити медаллю «За військову службу Україні» Бадю Юрія Сергійовича — солдата, Бакая Богдана Олександровича — солдата, Губаня Назара Юрійовича — солдата, Гудуляка Богдана Валерійовича — капітана, Зубка Максима Андрійовича — старшого лейтенанта, Лапчика Максима Володимировича — капітана, Лутчака Тараса Ярославовича — старшого лейтенанта, Малова Євгена Михайловича — солдата, Щетініна Дениса Володимировича — капітана, Яковишина Максима Святославовича — солдата», — зазначається в документі.

* * *

Родини загиблих під Верховною Радою бійців Нацгвардії отримають по 609 тис. грн. допомоги. Про це 1 вересня заявив Президент України Петро Порошенко під час відвідин постраждалих правоохоронців у госпіталі МВС, передає кореспондент УНН.

«Всі бійці Національної гвардії застраховані державою так само, як і бійці в зоні АТО. На жаль, для них, хто загинув, ця допомога буде складати 609 тис. грн. І ми зробимо все, щоб вона була виплачена негайно», — сказав П. Порошенко. Крім того, наголосив Глава держави, за його дорученням уряд прийняв рішення щодо додаткових умов матеріальної допомоги, яку буде виплачено всім постраждалим.

СУД АРЕШТУВАВ ПІДЗОРЮВАНИХ

Суд заарештував на 2 місяці головного підозрюваного у заворушеннях під Верховною Радою 31 серпня Ігоря Гуменюка. Про це повідомляють «Українські новини». При цьому рішенням суду не передбачена можливість внесення застави.

Суддя зазначив, що вважає переконливими доводи прокурора про необхідність взяття під варту. Також суддя Білоцерківець доручив провести судово-медичну експертизу, оскільки захист заявив, що Гуменюку завдали закритої черепно-мозкової травми співробітники міліції. Рішення суду може бути оскаржено протягом 5 днів.

Як повідомляє у своєму Facebook-радник глави МВС Зорян Шкіряк, суд заарештував на 2 місяці без права застави 16 учасників масових заворушень біля Верховної Ради. Загалом розглядалося клопотання прокуратури про арешт 18 підозрюваних у подіях під парламентом. Як повідомляється, І. Гуменюк не визнає свою провину.

Затриманий 21-річний Ігор Гуменюк, який, за словами глави МВС, кинув гранату, — боєць добровольчого батальйону спецпризначення «Січ» (складається з членів ВО «Свобода»). Голова МВС Арсен Аваков звинуватив лідера партії «Свобода» Олега Тягнибока та його однопартійців у трагедії під Верховною Радою. Тягнибок і «Свобода», у свою чергу, заперечують свою провину і звинувачують керівництво МВС та владу загалом у провокації.

«Українська правда»

АДВОКАТ ЗАЯВЛЯЄ ПРО ПОБИТТЯ...

Адвокат бойця батальйону «Січ» Ігоря Гуменюка, якого підозрюють у тому, що саме він кинув бойову гранату під Верховною Радою 31 серпня, стверджує, що його підзахисного під час затримання правоохоронці побили та вимагали зізнання у злочині. Про це адвокат Сидір Кізін заявив у вітворок під час прес-конференції в «Укрінформі».

«Він був затриманий не на площі перед Верховною Радою, а у метро. Після затримання його побили уже в райвідділі. Вимагали, щоб він сказав, що є партійцем Всеукраїнського об'єднання «Свобода», що не відповідає дійсності. Змушували, щоб він зізнався у скoenні злочину», — сказав С. Кізін.

За словами адвоката, він ознайомився із матеріалами справи Гуменюка і вважає, що вони не збігаються із заявами, зробленими керівництвом МВС. Зокрема, у Гуменюка не було вилучено жодних вибухових пристрій. Крім того, С. Кізін зауважив, що на даному етапі Гуменюк не визнає своєї вини у скoenні злочину, який йому інкримінують.

ХОТИЛИ СПРОВОКУВАТИ ПОБОЇЩЕ

Тимчасовий виконувач обов'язків командувача Національної гвардії України Микола Балан припускає, що метою нападників, які спровокували протистояння нацгвардійців з мітингувальниками біля Верховної Ради 31 серпня, було влаштувати масове побоїще, передає УНІАН.

М. Балан зауважив, що, попри небезпеку життю і здоров'ю військово-службовців Нацгвардії, їм не було віддано наказ атакувати тих, хто кидав у них вибухові пакети, бив кийками та розпилював слізогінний газ. Нацгвардійці весь час лише тримали оборону.

Також М. Балан додав, що на відеоматеріалах видно, що за три хвилини після того, як зловмисник кинув бойову гранату, ті, хто нападав на правоохоронців, втекли з площини Конституції, а лишились лише мирні мітингувальники.

* * *

Трагічні події під Верховною Радою — провокація чистої води. Про це у коментарі «Gazeta.ua» сказав політолог Михайло Басараб.

«Застосувочні бойові гранати, негідники бажали виставити на весь світ українців екстремістами. Ця провокація спрямована проти тієї частини суспільства, яка засуджує ухвалення змін до Конституції у такій редакції і за нинішніх обставин. Відтепер президентська команда буде стверджувати, що всі, хто проти змін до Конституції, за одне зі злочинцями. Тож усі ми повинні засудити цю диверсію під Радою і вболівати за результативне розслідування інциденту», — сказав Басараб.

Разом з тим, на думку експерта, повинні тривати дискусія і законний суспільний протест щодо неприпустимості внесення до Основного Закону норми про особливості самоврядування на Донбасі.

«Не може йтися про будь-які поступки, доки Росія не припинить війни, не виведе своїх військ з нашої території і поки Україна не відновить контроль за державним кордоном», — вважає Басараб.

РНБО ЗАПРОПОНУВАЛА ПРЕЗИДЕНТУ НОВУ ВІЙСЬКОВУ ДОКТРИНУ: РОСІЯ — ПРОТИВНИК УКРАЇНИ

Рада національної безпеки й оборони України запропонувала президенту Петру Порошенку затвердити нову редакцію Військової доктрини України, якою передбачено визнання Російської Федерації військовим противником України. Про це УНІАН поінформували у прес-службі РНБО.

«2 вересня відбулося засідання Ради національної безпеки й оборони України, в ході якого було схвалено і запропоновано для затвердження Президенту України проект нової редакції Військової доктрини України», — наголошується у повідомленні.

У цьому зв'язку сказано, що Військова доктрина України є концептуальним документом, що аналізує сутність і характер сучасних воєнних конфліктів, визначає принципи і шляхи запобігання їхньому виникненню, підготовку держави до загрози воєнного конфлікту, застосування військової сили для захисту державного суверенітету, території

альної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів.

«Військова доктрина України базується на Стратегії національної безпеки України та є базовим документом оборонного планування й основою для розроблення концепцій та державних програм реформування та розвитку Збройних Сил, інших військових формувань, збройно-промислового комплексу», — сказано у повідомленні.

Проект пройшов громадське обговорення із за участю представників органів державної влади України, та експертів недержавних організацій, а також іноземних радників, акредитованих при Офісі НАТО в Україні.

Таким чином, нова Військова доктрина України «визначає Російську Федерацію військовим противником України та умов звільнення тимчасово окупованих територій України; виходить із високої імовірності відсутності державного суверенітету та територіальної цілісності держави, а також завдання розвитку оборонного та безпекового потенціалу України як необхідної умові відсічі збройній агресії».

Крім того, доктрина «враховує збільшення ролі інформаційно-психологічних операцій; наголошує на потребі удосконалення системи мобілізаційної підготовки і мобілізації та суттєвого збільшення професійної складової у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях; формулює заходи з підготовки держави до оборони, необхідні для відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності держави, а також завдання розвитку оборонного та безпекового потенціалу України як необхідної умові відсічі збройній агресії».

Нова Військова доктрина України офіційно констатує, що військовим противником України є Російська Федерація, та ставить завдання з передислокації військових частин і з'єднань і створення належної військової інфраструктури у східних та південних областях, заявив президент Петро Порошенко, відкриваючи обговорення на РНБО нової редакції Військової доктрини України.

«Червоною ниткою» через увесь цей стратегічний документ проходить тема євроатлантичної інтеграції, необхідність узгодження всієї нашої обороно-війської системи зі стандартами НАТО, досягнення критеріїв членства. Ставиться завдання до 2020 року забезпечити повну сумісність Збройних Сил України з відповідними силами країн-членів НАТО, зазначив президент.

«Наполягаю при фінальному редактуванні чіткіше і без зайвої дипломатичної записати, що Військова доктрина передбачає досягнення не лише критеріїв, а й повноцінного членства України в НАТО», — наголошив Петро Порошенко.

РОЗШІРЕННЯ СПИСКУ САНКЦІЙ США РОЗЛОТИЛО МОСКВУ

Внесення російських компаній до списку санкцій США разом з підприємствами Іраку, Сирії і КНДР викликало бурхливу реакцію російського МЗС. Про це йдеється в заявлінні РНБО нової редакції Військової доктрини України.

«Червоною ниткою» через увесь цей стратегічний документ проходить тема євроатлантичної інтеграції, необхідність узгодження всієї нашої обороно-війської системи зі стандартами НАТО, досягнення критеріїв членства. Ставиться завдання до 2020 року забезпечити повну сумісність Збройних Сил України з відповідними силами країн-членів НАТО, зазначив президент.

«Наполягаю при фінальному редактуванні чіткіше і без зайвої дипломатичної записати, що Військова доктрина передбачає досягнення не лише критеріїв, а й повноцінного членства України в НАТО», — наголошив Петро Порошенко.

* * *

Європейський Союз має намір продовжити санкції проти Росії до березня 2016 року. Про це повідомляє видання «The Wall Street Journal» із посиланням на дипломатичні кола.

«Європейський Союз вирішив продовжити до 15 березня санкції проти 200 осіб та компаній, серед яких росіяни та сепаратисти, щоб продовжити тиск на Москву для повного впровадження Мінських домовленостей щодо припинення вогню до кінця року», — зазначається у повідомленні.

Москва також погрожує Вашингтону погрішням відносин, називаючи розширення санкцій «послідовним руйнуванням бази для нормалізації російсько-американських відносин».

Як повідомляється раніше, Вашингтон запровадив нові санкції проти п'яти компаній Росії. Всі компанії належать до оборонної промисловості.

За даними видання, рішення буде офіційно прийняті у середині вересня. Діючі санкції щодо замороження активів та заборони на подорожі до ЄС мали закінчитись 15 вересня. На даний момент санкції діють проти 151 особи.

«КАРАТЕЛІ» Й «БАНДЕРІВЦІ» НЕ ДОПОМОГЛИ: РОСІЯН СТАЛИ БІЛЬШІ ХВИЛЮВАТИ КОРУПЦІЯ І ЗРОСТАННЯ ЩІН, НІЖ ВІЙНА В УКРАЇНІ

Для росіян економічні проблеми й падіння рубля стали важливішими за війну на Донбасі. За даними соціологічного опитування «Левада-Центру», 78%

стання безробіття (36%), пише «РБК».

Опитування проводилося протягом 21-24 серпня у 134 населених пунктах 46 регіонів Росії. Було опитано 1600 осіб, доросліших 18 років.

Респондентів також турбуве економічна

ЗВЕРНЕННЯ

Президента України
Петра Порошенка

щодо голосування у Верховній Раді змін до Конституції України (Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Крім як ударом у спину, як ще можна назвати ті події, які вже після голосування розгорнулися сьогодні під Верховною Радою?! Це була антиукраїнська акція, за яку всі її організатори, без винятку, всі представники політичних сил мають понести суверену відповідальність – юридичну. І я проконтролюю, бо сьогодні у мене відбулася зустріч з усіма силовиками. Дані чіткі завдання щодо прозорості розслідування процесу і притягнення до відповідальності не лише виконавців, а й організаторів, включаючи політичних. Намагалися штурмувати Раду. Кинули бойову гранату. Відібрали прямо в серце і вбили бійця Національної гвардії! Пот-

ранили близько 120 гвардійців та працівників міліції, серед яких – велика кількість учасників АТО, є навіть орденоносці.

Завдяки дипломатичним зусиллям останнього тижня, в тому числі і моїй безпосередній участі під час поїздки до Брюсселя, вже три дні, як обходиться без обстрілів з важкою артилерією. Вже три дні, як на Донбасі нема вбитих серед наших воїнів. Зате хтось заради реклами своїх партійних прапорів та кількох місць у райраді вбиває захисників Вітчизни в Києві.

Кому на руку гралі, на чий млин лишили воду сьогодні ці так звані псевдопатріоти? Відповідь очевидна.

Дорогі співвітчизники!

Сьогоднішнє голосування, до якого цілком природно для конституційних питань загальнонаціональної ваги долутилися і позафракційні, – з усією відповідальністю заявлюю, що конституційні зміни мають об'єднувати усю Верховну

Раду, і це не означає переформатування коаліції. Не йде віри спекуляціям на цю тему. Чинна коаліція, попри сьогоднішні події в Раді, продовжить працювати, бо саме так треба в інтересах України! Інші варіанти не розглядаються навіть в теорії. Це – моя тверда позиція.

Україна сьогодні підтвердила свою репутацію надійного партнера, посилила імідж країни, яка виконує взяття на себе міжнародні зобов'язання і виконує Мінські угоди, на відміну від Росії. І якщо Москва не скаментиться, вовсі будуть продовжені персональні санкції проти осіб, причетних до аншлюсу Криму та окупації Донбасу, а на початку наступного року – і секторальні економічні санкції.

Сьогоднішнє голосування не остаточне, але воно дасть величезне поле для маневру української дипломатії. А фінальне рішення на прикінці року, коли треба буде триста голосів, запевняю вас, дорогі

співвітчизники, буде залежати від того, як протягом цих кількох місяців розвиватиметься ситуація на Донбасі, і наскільки Росія виконуватиме Мінські угоди.

Проект змін до Конституції не передбачає особливого статусу для Донбасу. Це, на мою думку, лише кліше, яке для певних політичних сил стало передвиборною технологією, елементом чорного піару проти змін до Конституції, проти президента. Більше того, ми приираємо з чинної Конституції статтею 92, яка передбачає теоретично можливість проголосування спеціального статуту для окремих міст. Щоб не було навіть щонайменшої юридичної зачіпки для «параду суверенітетів».

Щодо специфічного порядку здійснення місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей, то він визначається окремим законом, який вже двічі ухвалювався Верховною Радою України (попереднього і цього

скликання). Термін його правочинності – три роки, із яких один вже майже минув. Більша частина статей цього закону наразі призупинена. Вони можуть запропонувати лише після проведення на цих територіях виборів згідно з українським законодавством та стандартами ОБСЄ. І лише після введення з території України російських військ і зброй, після відновлення нашого контролю за всім кордоном з Росією. Хто проти цього?

Відтак зміни до Конституції означають не втрату територій, а навпаки, – дають шанс і перспективу політико-дипломатичним шляхом врегулювати, забезпечити та повернути під суверенітет України окуповані території.

Ми обов'язково переможемо, комбінуючи зміщення обороноздатності держави з політико-дипломатичними зусиллями.

Слава Україні!

31 серпня 2015 р.

(Продовження.
Поч. на 1-й стор.)

План радикалів на 31 серпня став відомий зранку: що о 9-ї годині нардеп Андрій Лозовий повідомив у Facebook, що його фракція заблокувала президію Ради. Переконатися в цьому на власні очі парламентські журналісти можливості не мали, бо в ложу преси їх непускали, а в кулуарах ширилися чутки, що призначене на 11-ту годину пленарне засідання може й не відбутися, бо планується силове розблокування трибуни.

Тим часом перший заступник голови фракції «Блок Петра Порошенка» Ігор Кононенко запевняв журналістів, що вранці на засіданні фракція визначилася, що буде голосувати, голосів вистачає, бо зміни до Конституції, за його інформацією, підтримують депутатські групи і багато позафракційних депутатів.

– Позиції «Опозиційного блоку» я не знаю, – заявив Кононенко прискіпливим журналістам. – А щодо блокування трибуни, то зараз іде нарада у кабінеті спікера, я думаю, там будуть знайдені шляхи мирного проведення голосування, бо, на мій погляд, єдине, чого сьогодні чекають радики, – це провокування якихось силових дій чи бійки, щоб підвищити свій рейтинг під місцеві вибори.

З'ясувати «невідому» Кононенку позицію нинішніх опозиціонерів і колишніх регіоналів для журналістів не становило жодних зусиль: про це у парламентських кулуарах відкрито заявляли Сергій Львовичкін, Тетяна Бахтеєва, Вадим Рабинович. Останній, щоправда, заявляв, що фракція голосуватиме, але особисто в нього «рукам не підніметься», бо «Опозиційний блок» у Харкові не зареєстрований, а права опозиції порушуються. Забігаючи наперед, скажу, що рука в Рабиновича все ж таки піднялася – «за» проголосували всі 38 присутніх на засіданні «опозиціонерів».

«Батьківщина» зранку ще намагалася тримати інтриги: Олександра Кужель заявила журналістам, що позицію фракції озвучить Юлія Тимошенко під час виступу з трибуни, проте навряд чи хтось сумінівався, якою вона буде.

ПІД ВИГУКИ «ГАНЬБА» РІШЕННЯ ПРИЙНЯТО

Пленарне засідання розпочалося з годинним запізненням. Журналісти зі свого балкона протягом цього часу могли спостерігати, як до радикалів-блокувальників підходили поспілкуватися колеги з інших фракцій, тих, що проти, як віце-спікер Андрій Парубій спершу намагався умовити кожного з нардепів-радикалів поодинці,

КОНСТИТУЦІЙНЕ ГОЛОСУВАННЯ: УДАР У СПИНУ Й ОСКОЛОК У СЕРЦЕ

Пани б'ються — у хлопців гранати летять?

а потім вивів через внутрішні двері президії Олега Ляшка.

Коли через 15 хвилин лідер радикалів повернувся в президію, а спікер Володимир Гройсман пройшов до трибуни через сесійний зал, стало зрозуміло, що умовити «ляшківців» відступити від сценарію не вдалося.

«Реєстрація нардепів, а їх на позачергове засідання прибуло 320, і виступи представників усіх фракцій і груп, які підтримували зміни до Конституції, з президії супроводжувалися скандуванням «Ганьба», стуканням пластикових пляшок об стіл і звуками автомобільного клаксона – «креатив» нардепа-радикала Мосейчука.

– Це – європейська реформа, вам за неї не буде соромно, – намагався перекричати вигуки Гройсман.

Оксана Забужко казала, що багато хто з членів нашого суспільства все ще хворий спинно-мозковим більшовізмом. Бажання заглушити чужу точку зору, не дати висловитися – це і є більшовізм, – під витяг клаксонів хріпко вигукав лідер фракції «БПП» Юрій Луценко.

Проте радикали стишили протести, лише щоб дати змогу лідеру «Самопомочі» Олегу Березюку підкріпити вже озвучені раніше аргументи проти змін до Конституції цитатою з Жан-Жака Руссо, а Юлії Тимошенко – розповісти про те, що «в геополітичних кулуарах домовлено про прийняття цієї Конституції з Росією», і порадити Сполученим Штатам «рахувати у своїх нейтральних водах російські підводні човни, над собою – безпілотні літаки і винищувачі Росії і захищати себе разом з Україною».

– Я переконана, що сьогодні

годині партія «Батьківщина» вчинить правильно, проголосувавши проти, розпочавши тим самим новий процес переговорів щодо змін до Конституції і правильний ефективний чесний результативний шлях до миру, – не вдаючись у деталі цієї стратегії, підсумувала Тимошенко.

«Рішення прийнято», – оголосив Голова Верховної Ради, коли табло в залі висвітлило, що зміни до Конституції у першому читанні підтримали 265 народних депутатів, «проти» проголосували 87 нардепів, утрималося – 5, не голосувало 11 депутатів.

Під звуки гімну Гройсман закрив останнє пленарне засідання другої сесії восьмого скликання і оголосив, що третя сесія відкриється 1 вересня.

РУКА МОСКВИ – ЦЕ ХТО?

Після голосування нардепи пішли в кулуари пояснювати журналістам побачене ними на власні очі. Зіштовхнувшись біля дверей з відчайдавна колишнім суддею Конституційного суду Віктором Шишкіним, запитуючи в нього, чи було нинішнє голосування для нього передбачуваним, і чую очікуване «так».

Член конституційної комісії та екс-міністр юстиції Сергій Головатий теж заявляє у коментарі «Укрінформу», мовляв, наперед знат, що саме так і буде, однак бачить позицію фракцій-противників змін під іншим кутом зору.

Сьогодні три проросійські сили «Самопоміч», «Радикальна партія» і «Батьківщина» цілком відверто йдуть у фарватері Путіна, щоб зірвати те, що може врятувати Україну і внутрішньоекономічно, і зовнішньополітично, – карбус він.

– Я переконана, що сьогодні

свої аргументи, – намагаюсь подискутувати я.

– Там нема жодного професійного аргумента, вони озвучують мантри і дацізають, які їм написали в Москві. Цей московський текст є у мене в портфелі...

– Можете показати? – прошу спіймати на слові Головатого.

– ...У моєму портфелі, тобто особистому архіві вдома, – вислизає він. – Я його тримаю в сейфі, тому що на ньому стоїть російська гербова печатка і підпис посадової особи.

– Як він до вас потрапив?

– не відступаю я.

– А це вже, вибачте, не ваша справа! – заявляє Головатий і поспіхом тікає геть.

Блукуючи кулуарами, чую, як поки що член фракції «Самопоміч» Ганна Гопко, яка разом з іншими однопартійцями підтримала зміни до Конституції, англійською мовою дає інтерв'ю іноземній журналістці. Почувши визначення «КДБ-шоу», вирішую спіткити в депутатів, чи зараховує вона до його учасників «Самопоміч».

– Вони, слава Богу, не були на трибуні, інакше це було б печально, – уникає Гопко прямої відповіді. – Можливо, «Самопоміч» думає, що можна узурпувати думку, але я прийшла в політику, щоб змінювати державу, і для мене завжди державні інтереси будуть важливіші за будь-які партійні, особливо якщо місцеві вибори на носі, особливо, якщо в когось є президентська амбіція і так далі.

В українського дипломата і голови правління благодійного фонду «Майдан закордонних справ» Богдана Яременка щодо руки Москви своя точка зору.

– Якщо оперувати такими

приземленими поняттями, як ви пропонуєте, то, напевно, більш проросійської сили, ніж Оппо-блок, у парламенті немає, і він голосував за ці зміни до Конституції, – аргументує Яременко. – А найгірше з того, що відбувається сьогодні, – влада, замість аргументованої дискусії з питанням фактично стратегічного розвитку України, почала активно вішати ярлики на своїх політичних опонентів, які фактично просто є інакодумц

— Хто кинув вибухівку, покаже розслідування, тому що це може бути як провокація держорганів, які дали команду бити протестувальників, так і провокація якихось людей, — чую коментар обізнатої в темі дружини Дмитра Корчинського. — Я не вірію, що хлопці-мітингувальники почали першими, бо вони були поранені в першу чергу. Вони стояли тут і не розуміли, як «Опозиційний блок» може однічно голосувати з двома партіями коаліції, коли трифракції проти. Звичайно, для них це зрада так само, як і для нас, і сама собою на них зараз почуття справедливості сильно впливає. Ті, хто зіштовхує лобами народ і правоохоронні органи, повинні відповісти!

Щоб спробувати з'ясувати, з чого все почалося, підходжу до нацгвардійців, які стоять у першому ряду віч-нарвіч з мітингувальниками. На цей час «ляшківці» вже завершили свій мітинг і розійшлися, робітники прокатної компанії розбирають їхню трибуну, а зі сцени «Свободи» ще лунають промови. Ті їхні прихильники, переважно істеричної поведінки жінки старшого віку, яким набридили партійні промови, переключають свою агресивну увагу на правоохоронців і вигукують образи на їхню адресу.

— Нам невідомо, що тут відбулося, — майже пошепки, відвідачи погляд, каже у відповідь на мое запитання молодий хлопчина-нацгвардіець.

Придивляюсь до тих, хто стоїть поруч з ним. По юніх обличчях тече піт, зачко-вані очі видають те, що котиться у їхніх душах.

Ніби у відгук на мої тодішні відчуття потім прочитаю у Facebook відомого волонтера Юрія Касянова: «Воювати з нашими ж дітьми під смердючою Радою?! Пасани, які захищають нас на сході, сьогодні стоять під Радою тому, що виконують наказ! За що їх вбивати! Щоб побити шиби у Раді, з якої депутати-зрадники вже давно втекли?.. Мій молодший син був призваний на стрікову службу. Не ухилявся. Попав служити у Нацгвардію. У таких же хлопців, як він, що не закосили від служби, сьогодні кинули бойову гранату».

СХІД І ЗАХІД ЗА НОВИЙ КОРДОН

А що тут відбулось? Я проходив тут о десятій ранку, все було спокійно! — звертається до мене симпатичний високий хлопчина.

Тезово розповідаю йому події, що відбулись у Раді і біля неї після десятого.

— То вони проголосували, щоб у Донецьку була їхня «народна міліція». Я сам звідти — не можна цього допускати! — вихоплює з моєї розповіді найголовніше, на його погляд, юнак. — Там зараз 50 на 50 росіян і таких людей... ну не інтелігенції. Тобто, грубо кажучи, рів тому він лежав п'яний під ларком, а сьогодні він — ополченець іходить з автоматом!

Познайомившись більше, довідуєсь, що хлопця звати Артем, він — студент-міжнародник, переїхав до Києва разом з мамою і сестрою минулого року, бо не бачив у новостворений «ресурсубліці» для себе жодного майбутнього. Однак сестра не змогла звінити до темпу кіївського життя і у жовтні повернулася у Донецьк.

— Я знаю, що зараз в основному атакують сепаратисти, — мені друг розповідав, що вогонь іде з міста, а не в місто, хоча мої родичі, які лишилися в Донецьку, переконані, що це їх обстрілюю-

ть, — ділиться Артем. — Як владнати ситуацію на Донбасі? Все так закрутіли, що я не знаю, яке може бути рішення!

Свій варіант нам підказує чоловік років 35-40, який увесь час прислуховувався до нашої розмови. Потім довідуєсь, що його звати Петром, він з Івано-Франківщини, добровольць полку «Дніпро», став ним, коли як волонтер привіз у Піски гуманітарний вантаж.

— Моя точка зору — не давати Донбасу жодних прав! — заявляє Петро. — Якщо вони нас убивають, рубають, чому ми маємо давати якісь пільги? А як владнати що ситуацію? Зробити новий кордон, скоріш за все, по лінії розмежування.

— Я абсолютно згоден! — підтримує категоричного західника Артем.

— Тобто віддати окуповані регіони Путіну? — уточнюю я спільну позицію.

— Іноді люди відребуться, що жив увесь організм, так само і тут! — аргументує Петро. — Там тих 20 тисяч кілометрів, вони нам добра не принесуть! Вони нам потребні?

Нашу дискусію перериває поява на Грушевського мера Києва Віталія Кличка і його заступника Михайла Радуцького, відповідального за столичну медицину. Полишивши співрозмовників, біжу до них. Кличко розповідає журналістам, що серед нацгвардійців, які охороняють правоопорядок під Радою від тих, хто хоче його зруйнувати, є вояни, які пройшли АТО, є навіть орденоносці.

— Схоже, в Києві стартувала «російська осень», — викладає у мережі свій погляд на події Оксана Забужко. — Сьогодні вперше за увесь час від кровопролиття 30.11.2013 року Кремль здобув, чого майже 2 роки був марно домагався, — переконливо для світу картиною-ілюстрацією до своїх головних інформемів: «в-Україні-гражданська-война»(с) і «російські-войск-тамнєт»(с). Но справді — як же не «гражданська», коли от воно — в центрі столиці, гарного сонячного дня перед початком навчального року — українські партійні активісти під час мирного мітингу звичайно вбивають українських правоохоронців?! Маско-маско, де ми тебе бачили?.. Де й коли нам уже грали що п'єсу?.. Тільки цього разу — жодних загадкових мовчунів з російським акцентом у зоні видимості! Чиста робота — самі «свої-домашні», українські політкуклі на кону... Трудна осінні буде. Ох, трудна. Царство Небесне невинно убієному Ігореві.

— Невже це все для того, щоб політики могли потім змагатися у красномовстві на тему «криваві зміни до Конституції»? — чи то в мене, чи то в себе вголос запитує колега-журналістка.

УСІХ ДО ВІДПОВІДІ!

Першим з офіційних осіб на події під Радою відгукнувся спікер Володимир Гройсман, який закликав негайно розслідувати злочин біля стін парламенту і наголосив на відповідальності політиків.

Потім із заявою виступив прем'єр-міністр Арсеній Яценюк, який повідомив про заплановану в президента нараду щодо кривавих подій і наголосив на створенні спільній слідчо-оперативної групи з МВС, СБУ і Генпрокуратурою, яка повинна притягнути до відповідальності всіх причетних до цього злочину.

Майже одночасно скликав брифінг міністр внутрішніх справ Арсен Аваков, який заявив, що гранату в правоохоронців під Верховною Радою кинув «свободівець» Ігор Гуменюк, який є бійцем добровольчого батальйону «Січ». Вже затримано близько 30 учасників заворушення, у тому числі Гуменюка, в якого вилучили чеку від кинутої і ще одну гранату.

— Я звинувачую Тягнибока й «Свободу» у подіях під Радою! Я вважаю, що це — злочин, а не політична позиція! — наголосив Аваков.

— Це — кров, щоб прикрити зраду! — через ЗМІ відповів міністру-силовику Тяг-

нибок. — Те, що Аваков так оперативно «призначив винних», свідчить про одне — провокація була ним і спланована. Шарпанина почалася після того, як «орли Авакова» пішли в наступ, розтоптивши портрети загиблих українських герой-«свободівців», які полягли на фронти.

Потім вибухнули соцмережі, які віртуально хovalи «Свободу», коаліцію, засуджували одних і підтримували інших, однак здебільшого співчували правоохоронцям.

— Крім я ударом у спину, як ще можна назвати ті події, які вже після голосування розгорнулися сьогодні під Верховною Радою?! — дав свою оцінку у відеозверненні Президент України Петро Порошенко. — Це була антиукраїнська акція, за яку всі її організатори, без винятку, всі представники політичних сил мають понести сувору відповідальність — юридичну. І я проконтролюю, бо сьогодні у мене відбулася зустріч з усіма силовиками. Дані чіткі завдання щодо прозорості розслідування процесу і притягнення до відповідальності не лише виконавців, а й організаторів, включаючи політичних. Намагалися штурмувати Раду. Кинули бойову гранату. Вцілили прямо в серце і вбили бійця Національної гвардії! Поранили близько 120 гвардійців та працівників міліції, серед яких — велика кількість учасників АТО, є навіть орденоносці.

— Схоже, в Києві стартувала «російська осень», — викладає у мережі свій погляд на події Оксана Забужко. — Сьогодні вперше за увесь час від кровопролиття 30.11.2013 року від Кремля здобув, чого майже 2 роки був марно домагався, — переконливо для світу картиною-ілюстрацією до своїх головних інформемів: «в-Україні-гражданська-война»(с) і «російські-войск-тамнєт»(с). Но справді — як же не «гражданська», коли от воно — в центрі столиці, гарного сонячного дня перед початком навчального року — українські партійні активісти під час мирного мітингу звичайно вбивають українських правоохоронців?! Маско-маско, де ми тебе бачили?.. Де й коли нам уже грали що п'єсу?.. Тільки цього разу — жодних загадкових мовчунів з російським акцентом у зоні видимості! Чиста робота — самі «свої-домашні», українські політкуклі на кону... Трудна осінні буде. Ох, трудна. Царство Небесне невинно убієному Ігореві.

— Нам усім — витримки й мудрості...

...Як повідомляється, ровесник Незалежності Ігор Дебрін загинув під осколкового поранення у серце. А от за що?..

Надія ЮРЧЕНКО
(«Укрінформ»)

Київ

31.08.2015

Прошу слова!

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Якщо полишити раздуми над тим «чому?» на розсуд читача, то можна тим часом застовити, що влада заповзялася будь-що протиснути ті зміни до Конституції. Чи знала вона про те, що чимало політичних сил буде опонувати її у день голосування за ті зміни не лише в парламенті, а й поза його межами, чи деякі партії виведуть своїх прихильників під стіни Ради? Безумінно, бо інакше — яка ж влада? Власне, вишукані в кілька рядів від самого ранку попід стінами парламенту наїгвадійці, якими влада намагалася відгородитися від народу, свідчили саме про те. А якщо знала її готовилася, то яким чином, з усіма своїми спецслужбами, допустила під стіни парламенту невідомих у балаклавах, дозволила пронести гранати, дозволила здійснити теракт?

У цьому сенсі дещо насторожує «оперативність» пана міністра внутрішніх справ, який, оминувши такі «несуттєві» речі, як слідство і суд, вже за кілька годин довів до відома всього світу, що бойову гранату було кинуто з боку «свободівців» та «інших людей». Так, з боку «свободівців» чи з боку «інших людей», хочеться спити? Але за хвилину пан Аваков уже впевнено ідентифікує терориста як «свободівця» з добровольчого батальйону «Січ» (ох, вже ці нелюбі влади добровольчі батальйони!) — з того самого бойового батальйону, який зовсім недавно... звинувачував у кримінальних злочинах і самого пана міністра (<https://www.youtube.com/watch?v=GOR-5NTMXpM&feature=youtu.be&app=desktop>). Чи випадково, що такий нелюбий міністру батальйон якось так зручно підставився? Навіть чеку від гранати «обстріляний боець-терорист» не викинув — приберіг як речовий доказ для Авакова.

Серед «свободівців», звісно, є чимало гарячих голів, але щоб кинути гранату в натовп людей... Хіба ж не «свободівці» стояли в листопаді 2013-го там же, під парламентом, стримуючи своїми рядами натовп, що тис на «беркутів»? Поза тим, «свободівць» той бомбіст чи ні, але якщо йому вдалося реалізувати свій задум, то відомство пана Авакова дурно єсть хліб. Чи, може, ми помиляємося, вважаючи пана міністра звичайним нікчемою, аде деякі співчутівки можуть породжувати велики

сумніви щодо того, чи був то, власне, замисел самого бомбіста?

Знаючи велику любов нашої влади, пана Авакова зокрема, до добровольчих батальйонів, до «Свободи», до «ПС», дуже хотілося б, аби цього разу доказів вини ВО «Свобода» було більше, аніж у випадку з Музичком Олександром Івановичем. Адже інакше все буде виглядати так, наче то була зумисно підготовлена провокація з боку... A справді: Qui prodest? — хто зацікавлений, кому вигідно? Як не дивно, сьогоднішнє кровопролиття, окрім зовнішнього ворога, не будемо згадувати його ім'я про ти ніч, вигідно... нашій революційній владі. Хто вгадає, чому?

Тепер повернімось на хвилину до намагання влади змінити Конституцію України. Тут важливо наголосити на певних моментах. Найперше, Конституцію не змінюють так часто, як те робимо ми, тим більше, з суттєвими тактичними міркуваннями, тим більше, на додому вороже нападштованому сусідові, і в жодному разі не роблять того, коли той сусід намагається протиснути ті зміни збройною рукою, розпочавши війну. Саме тому пункт 18 ст. 144, попри непереконливе словобудівство сьогоднішньої влади, виглядає достатньо двозначним, адже: 1) не визначає чітко територій, яких він стосується, а от

АФАНАСЬЄВ ПЕРЕБУВАЄ У ВЛАДІ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ЙОГО КАТУВАЛИ

Мабуть, найнесподіваним моментом судового процесу над Сенцовим і Кольченком стала заява фігуранта справи «кримських заручників» Геннадія Афанаєва. Раніше він співпрацював зі слідством і отримав пом'якшений вирок, але на суді сказав, що свідчив проти своїх товаришів під тортурами. Адвокат Геннадія Олександр Попков (на фото) в інтерв'ю «Крим.Реалії» розповів, що тепер чекає його підзахисного і чому він зважився на такий несподіваний вчинок.

— Чи відомо, де зараз перебуває Геннадій?

— У СІЗО № 1 Ростова-на-Дону.

— А чому все ще там?

— Він був у Ростові в СІЗО ФСБ, потім його перевели туди. Він чекає етапування, ми поки не знаємо, куди його етапують.

— Після випадку, коли співробітник ФСБ відвідав Афанаєва і вдарив його, повторювалися випадки тиску або тортуру щодо вашого підзахисного?

— Нещодавно у нього були члени громадсько-спостережної комісії Ростова-на-Дону. Він сказав, що у нього все нормальну, жодних слідів насильства і претензій більше немає. Не чіпають його. Я думаю, в разі чого, він би йм сказав.

— У Афанаєва була угода зі слідством, за умовами якої він мав давати свідчення проти Сенцова і Кольченка. За угодою, яку він уклав, йому дали пом'якшений вирок — 7 років. Те, що він відмовився свідчити проти Олега та Олександра, означає, що цей вирок буде переглянутий?

— Це — програтива прокурорів. Сторона звинувачення, порахувавши, що він не виконав угоду зі слідством, може подати касаційне подання і просити змінити вирок, переглянути його спра-

ву. Немає такого прямого механізму, відповідно до якого вирок змінюється, якщо він не виконав угоду зі слідством. Якщо прокурори звернуться, то так — це може бути. Якщо не звернуться, то — ні.

— Наскільки ймовірно, що звернуться?

— Ми не знаємо, чи потрібен ім такий другий процес, як Сенцову. Можливо, просто якісні інші механізми використовувати, не зовсім законні. Наприклад, додати йому ще 5 років і вислухати купу неприменного про російське правосуддя?

— Заяви Афанаєва про неправдиві свідчення і тортури на суді стали для всіх великою несподіванкою. Серед інших і для самих Сенцова та Кольченка, а також для інших адвокатів. Адже Геннадій з першого дня затримання став виконувати вказівки слідства. Як сталося, що він півтора року робив все, що йому говорять, а потім різко змінив свою позицію?

— Він був зломлений. Зломлений тортурами. Це відбулося упродовж першого дня, а потім його просто добивав-

ної групи не було. Але чи піде на це влада, щоб другий раз вийшов такий же герговий тривалий скандал? Ми не знаємо, підуть на це прокурори чи ні. Але це явно будуть вирішувати не прокурори.

— Тобто масштабний резонанс справи Сенцова-Кольченка на ко-

ристь Афанаєву?

— Це — мої думки, які не мають нічого спільногого з процесуальними речами. Ми оцінюємо загальну обстановку. Зрозуміло, що їм абсолютно наплювати на весь цей шум, на абсурдність звинувачення. Але, з іншого боку, чи підуть вони на те, щоб додати йому ще 5 років і вислухати купу неприменного про російське правосуддя?

— Заяви Афанаєва про неправдиві свідчення і тортури на суді стали для всіх великою несподіванкою. Серед інших і для самих Сенцова та Кольченка, а також для інших адвокатів. Адже Геннадій з першого дня затримання став виконувати вказівки слідства. Як сталося, що він півтора року робив все, що йому говорять, а потім різко змінив свою позицію?

— Він був зломлений. Зломлений тортурами. Це відбулося упродовж першого дня, а потім його просто добивав-

ли, ламали його волю, щоб він давав свідчення. Він міг і у вбивстві Кеннеді зінагатися, і в смерті Сталіна, і в усому, в чому завгодно.

Поряд не було людей, які його захищають, яким можна довіряти. Йому ніхто не допомагав, щоб захистити його від тортур і піднятися з цього приводу шум. Якщо за Кольченка і Сенцова відразу заступилися адвокати Дінзе і Сидоркіна, які піднімали цю тему з тортурами, то, як каже Геннадій, йому адвокати взагалі ради мовчали про це.

Я до нього прийшов уперше 3 серпня, і до цього я з ним не спілкувався. Спочатку він зустрів мене дуже недовірливо. У нього дуже сильний страх і недовіра. До нього приходили правозахисники, але він боявся з ними в «Лефортово» розмовляти. Він боявся не тільки за себе, він боявся за свою матір. Тому що йому погрожували, що, зокрема, буде погано з його матір'ю. Вони погрожували тортурами щодо його матері та її смертю.

Коли все це сталося і він усе підписав, він хотів оголосити про те, що свідчення вибиті. Він хотів про це сказати ще на своєму суді, але суд був фактично закритим. Крім нього й адвокатів, нікого не було. І матір там пустили в самому кінці, по-моєму. Тому він не сказав, він побоявся. А тут він прийняв тверде рішення, зрозумів, що не зможе

ж з цим жити. На мою думку, він — дуже порядна людина з правильним вихованням, чесний, добрий, справедливий. Просто не витримав тортур. Я вас запевняю: ніхто б не витримав, ні я, ні інші люди, там були просто звірства.

— Чи плануєте ви робити якісь правові дії для притягнення до відповідальності осіб, які катували Афанаєва?

— Я поки не хочу розкривати, що саме ми будемо робити. Можу тільки сказати, що плануємо. І щодо самого вироку ми вживатимемо заходів. Нас він не влаштовує. Геннадій — ніякий не терорист. Підпал двох стільців і дверей в офісі — це не терористичний акт.

— Про Геннадія зараз говорять менше, ніж про Сенцова і Кольченка. У цих умовах існує загроза його життю і здоров'ю? Наскільки небезпечна ситуація, в якій він опинився?

— Він перебуває у владі тих людей, які його катували. До нього приходили ті ж співробітники, зокрема й у суді. У Північнокавказький окружний суд (в якому він відмовився від свідчення — КР) приходив один із співробітників, який був пов'язаний з цією групою ФСБ, що брала участь у цих тортурах. Природно, ми дуже хвilioємося за його життя і безпеку. Принаймні сподіваємося, що зараз, поки його ім'я на слуху, поки його не забули, поки

Геннадій Афанаєв

пам'ятають, його не повинні чіпати. Взагалі при всіх наших неподобствах вони постюються чіпати таких відомих людей. Так, вони можуть погіршувати режим, але йти на незаконні дії, бити, катувати вони побояться.

Хоча мене дуже здивувало наступне. 5 серпня я поспілкувався з Геннадієм, відлетів з Ростова. Наступного дня до нього прийшов ФСБшник і вдарив його у ногу. Знаєте, це вже нахабство абсолютно. Вони знають, що до нього приходить адвокат, що до нього приходить ОНК, і все одно під камерами завдають йому удару. Це — або повна безкарність, або безголовість. Я не знаю, як це назвати.

— Після вироку Сенцову і Кольченку країни Заходу і міжнародні організації сильно тиснуть на Росію. На ваш погляд, який результат може дати така масована реакція з боку світової спільноти? Чи можливе якесь радикальне позитивне рішення?

— Загалом-то ми на нього і сподіваємося, на це радикальне позитивне рішення, якби Росія не демонструвала свою особливу лінію поведінки, якійсь суверенітет. Я сподіваюся, що в цих справах вони спробують реалізувати якийсь механізм, може бути, не зовсім процедурний, не зовсім процесуальний для звільнення цих людей — фактічних заручників. Це може бути або помилування, або обмін, або подібні кроки. Надія є. І поки міжнародні організації та уряди будуть висловлювати стурбованість і говорити Росії, що це щось не те, якісні шанси у людей на звільнення є. Зрозуміло, що Сенцову сидіти 20 років за нескoenий злочин, — це абсурд.

Олексій СКРИПНИК

Виставка фотографій Геннадія Афанаєва. Київ, 27 серпня 2015 року

Акція на підтримку Геннадія Афанаєва та інших кримчан-в'язнів Росії. Київ, 22 серпня 2015 року

Є. Васильєва

про свій рейтинг і авторитет у жителів Росії? А нічого. Плював він на них із кремлівської дзвіниці!

Росіяни підтримують злочинних рішень своєї влади в Грузії, Криму та на Донбасі самі перетворили себе з громадян на підданіх, з якими більше ніхто в Кремлі рахуватися не буде. Вони все одно голосують за тих, за кого скажуть. Вони все одно підтримують принципові рішення своїх керівників — навіть тоді, коли ці рішення мають відверто злочинний характер. Так навіщо рахуватися з людьми, аморальність яких на 83% збігається з аморальністю Путіна? А думка про Васильєву не збігається? Ну, не біда. Це — не холопського розуму справа.

Головне, — що збігається думка про Крим і Сенцова.

Віталій ПОРТНИКОВ, журналіст і політичний коментатор, оглядач Радіо «Свобода»

Олег Сенцов і Олександр Кольченко на судовому засіданні у день оголошення їм вироку. Росія, Ростов-на-Дону, 25 серпня 2015 року

показового судового процесу. Його вина не може бути доведена, та й самі звинувачення, які висувають йому і його товаришам, відверто смішовинні. Ale на суді ніхто не смеється над звинуваченнями. Суд слуханням виконує вказівки адміністрації президента Росії Володимира Путіна, яка потребує залякування усіх тих, хто опинився на окупованих територіях. І в цьому

своя логіка. Путін чудово розуміє, що окупував Крим, що продовжує окупацию Донбасу. Як будь-який окупант, він боїться відплати, боїться опору населення, яке рано чи пізно починає мститися окупантам. І намагається препресіямі залигти помсті. У цьому немає нічого нового. Гітлер поводився на тих самих окупованих територіях саме так, як Путін. А Сенцова і його товаришів кремлівським пройдисвітом нема чого жаліти. Вони — «плебеї», іхнє завдання — служити показовим прикладом для російської пропаганди, безглуздої і нещадної.

Тепер — Васильєва. Вона, звичайно, — не «плебеїка». Вона — з банди.

Васильєву судили не за те, що вона злодійка. Вони там всі злодії.

Її судили в рамках боротьби із Сердюковим. Сенс цієї боротьби до кінця не зрозумілій. Хтось стверджує, що проти міністра оборони збунтувалося впливове військове лобі — Сердюков поставив під сумнів їхні доходи. Хтось каже, що все набагато простіше. Зубкову не сподобалося особисте життя Сердюкова і він вирішив провчити зятя. А коли Сердюков усے усвідомив — дав йому можливість знову зайнятися прибутковим «бізнесом». Ну а чому в цьому випадку повинна страждати Васильєва, родичка самого Медведєва? Звичайно, не повинна, от її звільнили.

Параడокс в іншому. Більшість росіян може вважати Сенцова і його товаришами і не сумніватися у справедливості вироку власного суду. Власне, ця ж кількість людей всерйоз вважає російським окупованим Крим — куди вже більше. Ale одночасно ця ж більшість — 70% опитаних — виступає проти помилування Васильєвої. I що ж Путін, який нібито так сильно дбає

БІВШЕВА ЗНОВУ ОБШУКАЛИ...

Поліція вилучила комп'ютер і кілька флеш-карт під час обшуку в будинку колишнього вчителя німецької мови Олександра Бівшева з селища Кроми Орловської області. Про це він розповів виданню «Дждель» 28 серпня.

За словами Бівшева, троє співробітників поліції, один із яких працює в управлінні МВС з протидієкстремізму, прийшли до нього рано-вранці й проводили обшук більше двох годин. Вони показали Бівшеву документ про обшук за підписом судді, яка вела минулу справу проти нього. Поліцейські пояснили, що обшук проводиться через інцидент із спробою підпалу будівлі прокуратури в Кромах у ніч на 6 серпня.

У Бівшева вилучили п'ять флеш-карт «з літературними матеріалами, інтер'ю та матеріалами за книгами», а також ноутбук. Він був куплений на гроши, які зібрали прихильники Бівшева після того, як його комітет вилучили за рішенням суду. Потім він поїхав на допит, де йому ставили запитання про підпал прокуратури. У нього зняли відбитки пальців.

Бівшев передбачає, що обшук був лише приводом для того, щоб позбавити його доступу в Інтернет, оскільки він продовжує висловлювати свою думку, неугодну владі.

У МВС РФ поки не прокоментували дії своїх співробітників.

Як повідомляє УНІАН, суд селища Кроми Орловської області засудив до шести місяців громадських робіт вчителя та поета Олександра Бівшева, визнаного винним в екстремізмі й розпалюванні національної ворожечі.

Раніше повідомлялося, що донос на Бівшеву надіслав його колега, якийсь «патріот Криму», та співробітники школи дружно його підтримали, зокрема, директор школи Людмила Агошкова відразу звернулася до колишнього прокурора Кромського району. Примітно, що всі без винятку працівники школи, які виступили свідками обвинувачення, плуталися у свідченнях і не пам'ятали, про що вірш.

НАДЕЖДЕ САВЧЕНКО

Я пишу из холопской России,
Где все смерды поджали хвосты.
Дорогая Надежда-Надіє,
Разрешите быть с Вами на ты!
Вий пускай на тебя поднял веки,
— Дух бесстраши неодолим.
Восхищён и сражён я навеки
Героизмом неженским твоим.
Словно ты из металла такого,
Что не знает износа в борьбе.
Знаменитая В. Терешкова
Не годится в подметки тебе.
В плен брала тебя чуть ли не рота.
(Трусы действуют исподтишка).
Твою волю сломить им охота,
Но тонка у пигмеев кишка.
Мстят здесь смелым со злой слепою,
Исступлённо грозя и кляня.
Потому и воют с тобою,
Что боятся тебя, как огня.
Над тобой измываются вдосить,
И вонят лизоблюды: «Ату!..»
Все они рождены, чтобы ползать.
Не дано взмыть червям в высоту.
Что тебе их решётки и роба
И «крутой» фээсбэшник-следак?
Ведь не зря окрестила Европа
Украинской тебя Жанной Д'Арк.
Вот кто воин! — Учитесь, мужчины,
Асы битв, ратных дел мастера!
За свободу и честь Батьківщини
Встала храбрая ваша сестра!
Пусть клеймит тебя жалкий невежда
И расправу готовит Москва.
Ты не сдашься — и, значит, надежда
На победу сил света жива!

С уважением,
Александр БІВШЕВ

14 лютого 2015 р.

В АДМІНІСТРАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА ПРЕДСТАВИЛИ ДОКАЗИ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Заступник Глави Адміністрації Президента України Андрій Таранов і голова СБУ Василь Грицак представили журналістам підтвердження участі Збройних сил Росії в бойових діях на Донбасі та порушені Мінських домовленостей, які зібрали українська розвідка і, за їхніми словами, підтвердили розвідки інших іноземних країн-партнерів України.

За словами українських силовиків, які наводять прес-служба президента, протягом літа цього року відбулись кардинальні зміни в характері російської участі у військових діях на сході України: Збройним Силам України тепер протистоять не об'єднані російсько-сепаратистські угруповання, як це було на початку російської агресії, а структуровані військові підрозділи регулярної армії Росії. При цьому, нагадали силовики, режим у Кремлі продовжує категорично заперечувати причетність Росії до конфлікту на сході України, а також участь у ньому російських Збройних сил та спецслужб.

Зокрема, за інформацією голови

СБУ, на окупованій території Донбасу військове керівництво Росії завершило створення потужного окупаційного сухопутного з'єднання, основу якого становлять два армійські корпуси, які готові до проведення активних наступальних дій, але вивчають проведення оборонних операцій. Загальне оперативне керівництво цим угрупуванням, а також координацію його дій безпосередньо здійснює Генеральний штаб Збройних сил Росії, заявляє Василь Грицак. За формування, комплектування, підготовку та логістику російсько-окупаційних військ на Донбасі відповідає штаб Південного військового округу та 12-е командування резерву. Штаби 1-го та 2-го армійських корпусів здійснюють безпосереднє управління діями підпорядкованих їм частин, штаб 1-го корпусу розміщений у Донецьку, 2-го — в Луганську.

«Таким чином, силам АТО противостоять повноцінні військові формування Збройних сил Росії; на окупованих територіях України

сконцентрована велика кількість важкого озброєння та військової техніки. Відбувається ешелоноване накопичення значних обсягів пальнно-мастильних матеріалів та боеприпасів, що мають забезпечити ведення активних наступальних дій, які за планом російського Генерального штабу будуть підтримані введенням на територію України додаткових підрозділів Збройних сил Росії», — заявили учасники прес-конференції.

За їхньою інформацією, організаційно-штатна структура з'єднань, частин та підрозділів обох армійських корпусів побудована за російськими зразками. Батальйон територіальної оборони складається з добровольців із окупованих територій України, а також найманців із Росії та інших країн. Російські генерали та офіцери виконують завдання на окупованих територіях України на ротаційній основі із заміною через 3-6 місяців.

«Привертає увагу той факт, що з початку 2015 року всі офіцери та генерали Збройних сил Росії, які беруть участь у бойових діях на сході України, а також здійснюють керівництво російсько-окупаційними військами з російської території, мають відповідні прізвища-прикриття, якими підписують бойові

документи. Це здійснюється з метою приховування російських військовослужбовців та виведення їх з-під кримінальної відповідальності в майданчик», — передає прес-служба слова Грицака і Таранова.

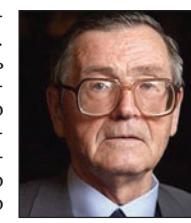
Загалом у складі російсько-окупаційних військ на території України налічується понад 33 тисячі осіб, а також близько 9 тисяч військовослужбовців регулярних підрозділів Збройних сил Росії — загалом 21 тактична група Збройних сил Росії (15 батальйонних та 6 ротних). Крім того, поблизу кордонів України сконцентровано ще 53 тактичні групи Збройних сил Росії (39 батальйонних та 14 ротних) чисельністю 50,5 тисяч військовослужбовців, повідомили на прес-конференції.

Значну частину доказів складають космічні знімки районів зосередження російських окупаційних військ на території України.

Ці матеріали, мовиться в повідомленні, також були представлені дипломатичному корпусові, акредитованому в Україні.

Росія, яка, як згадували на прес-конференції, заперечує свою причетність як державі до подій у частині Донбасу, ще не коментувала цих повідомлень.

<http://www.radiosvoboda.org>

невгодного, а надто ж — до української незалежності. Тут і деякі старі радянські партократи, яким нестерпні були демократичні зміни; тут і різні політичні шарлатани, що спекулюють на стереотипах таємної політичної свідомості малоосвіченої частини людності.

З Москви підказували: в Україні, мовляв, торжествує (або набирає сили) фашизм! Неодмінно з

Іван
ДЗЮБА

Ющенко, його зустрічала і припиняла дорогу добре організована мобільна бригада «антифашистів» — українофобів з відповідними гаслами, вигуками й лялями (як-от перешкоджання проведенню передвиборчих акцій, всупереч українському законодавству. «Небажаних» на Донеччині просто не допускали! Тут діяли «по поняттях» реальних хазяїв життя). А вже порівняно недавно, коли у Верховній Раді обговорювали так званий «мовний» законопроект Ківалова і ще когось там, у Донецьку добре плекані «антифашист-

Европу, а нам ближе наша Россія!».

Ну, і, мабуть, усі пам'ятують, як з яким знушальницьким цинізмом відзначили в Донецьку річницю Незалежності — 24 серпня 2014 року. Таке приниження національної і людської гідності не забувається... І як продовження цього пекельного спектаклю — знушення з військовополонених у Донецьку 22 січня 2015 року — у День Злуки, — показане московським телебаченням на випередження міжнародного розслідування терористичного акту?

Це і є нинішній «антифаши-

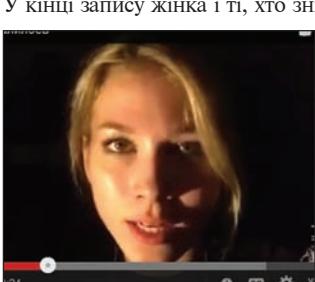
таки дуже приблизне уявлення, яким часто задовільняються наши ЗМІ і більшість публіцистів. Воно здатне дезорієнтувати українську громадськість, та й ухвалення адекватних політичних рішень мало допоможе. Потрібен соціологічний аналіз, потрібні будуть тривали зусилля демографів, психологів, психоаналітиків, медиків, статистиків, — щоб відтворити сумарний образ тієї людності, на яку спираються «ДНР» і «ЛНР» або яку нібито репрезентують. І до якої доведеться звертатися. Звичними фразами про бомжів, наркоманів і алкашів не відбудеться. Не дуримо себе: бомжі, наркомани й алкаші є скрізь; певно, на Донбасі їх більше, ніж деяне, і вони відіграли немалу роль у подіях, але самі вони не могли б розгорнути такий досить широкий (прийнятні на початку) рух і створити реально діючі владні структури. І не вони забезпечують досить ефективну антиукраїнську роботу місцевих ЗМІ — це роблять професійні журналисти. Тобто: там, крім російських спеців, є свій соціум, хоч і не знає, наскільки представницький і життєздатний. І він не вичерпується «бандитами», хоч серед бандитів нерідкість — особистості зі специфічними здібностями до організації різних акцій, як таємних, так і гучних. Історія різних народів дає чимало прикладів на це. А деякі з професійних бандитів ставали й видатними політичними діячами. Але це окрема тема.

Але звернімо увагу: серед усіх цих «антифашистів» — українофобів на їхніх публічних шабашах щось не видно було шахтарів, металургів, залізничників, видатних науковців і діячів культури. Не дуже видно їх і серед творців і «активу» «ДНР» та «ЛНР». Соціальний портрет цих «ресурсілік» таємний, персоналії не проглядаються. Ніби якесь аморфна маса, однак злуотувана антиукраїнською історією. Але, мабуть, це все-

ТИМ
ЧАСОМ...

Помічниця депутата Державної думи Росії Світлана Катасонова знялася у відеоролику, що імітує обстріл позицій бойовиків на Донбасі з боку української армії, повідомляє Радіо «Свобода».

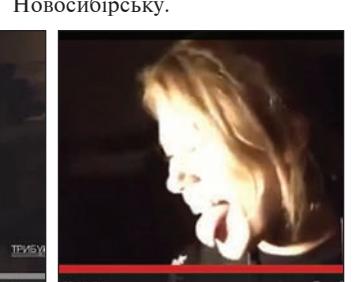
На відео чути звуки, що нагадують турків від пострілів артилерії. На фоні цих звуків Катасонова розповідає, що перебуває в Донецьку, за 400 метрів від лінії зіткнення сепаратистів і української армії, разом з першим мотострілковим батальйоном бригади «Схід». У кінці запису жінка і ті, хто зінмає, почина-

ТАК ЗАБРЕХАЛАСЬ, АЖ СМІШНО САМІЙ

ють сміятися, а світло камери висвітлює стіни кімнати, в якій записується ролик.

Марія Катасонова — активістка радикального російського «Національно-визвольного руху». У числі акцій цієї організації — напад на учасників антивоєнного пікету в Москві, на активістів, які стежать за меморіалом пам'яті Бориса Нємцова на Москворецькому мосту, а також спроби зірвати зустріч російського опозиційного політика Олексія Навального зі своїми прихильниками в Новосибірську.

СПОКОНВІЧНИЙ ДУХ МАМАЯ

— Пане Оресте, ваша серія про козака Мамая — унікальне мистецьке явище. Чому ви вирішили звернутися саме до цього образу?

— Ви розумієте, саме слово Мамай — це певна енергетика, асоціація з певним образом. Промовляєте — «Мамай» і вже є щось рідне, перші склади — ма-ма, згадується мама, її тепло, ласка...

А після того, як прочитав про 300 сліпих кобзарів, стражених стalinським режимом у 1934 році під Харковом, дав собі обітницю створити цикл картин, присвячених пам'яті кожної душі кобзаря.

Водночас хотів таким чином повернути Україні та світові образ одного з найяскравіших, духовно незалежних українських народних героїв — козака Мамая.

У чому суть такого задуму? Ми говоримо про єдність України, про те, що її зміщює і має єднати. Двадцять п'ять років про це кажемо, щось шукаємо. Але не треба шукати. Воно є. Є прекрасний образ козака Мамая. Образ героя, якого не має жодна країна.

— І то, мабуть, один із небагатьох образів, який потужно увійшов у культурне середовище українців, починаючи з побутового, народного рівня?

— Це, дійсно, так. А чому так сталося? Бо саме уявлення про козака Мамая виникло саме з глибини народної. Воно не наяв'яло штучно, ззовні. Це є наше, автентичне. Ми можемо сперечатися, чи є професійно, чи непрофесійно, але воно є, воно було споконвіку. То наш, український дух.

— І кожен являє собі той образ по-своєму?

— А інакше і не може бути. Так, козака Мамая кожен бачить по-своєму, і це закономірно. Скільки людей, художників століттями його зображували! Розумієте, колись у кожній хаті висіли ікони Матері Божої, Ісуса Христа, був Святий Миколай і козак Мамай. Це був незмінний духовний атрибут української родини.

— Це той козак, якого атеїстичний режим боявся так само, як і образів святих. А чому?

— Запитуєте, чому ж їх, отих Мамаїв, винищували? Здавалося б, звичайна народна картина. Влада їх не навиділа і нищила тому, що це, ще раз повторюю, — український дух, якого комуністична влада боялася.

— А цікаво, скільки козаків Мамаїв є нині на картинах, що зберігаються в усіх музеях України?

— Ви не побірите — всього-на-всього близько 160! Це те, що збереглося. Я не кажу про приватні колекції. Це все винищували. І те ще раз свідчить, який це сильний український образ, духовний корінь, що його так хотіли знищити різні завойовники, окупанти та зайди.

МАМАЯ — У КОЖНУХ ХАТУ

Орест Скоп одержимий ідеєю популяризації образу козака Мамая в Україні та світі. І він це робить невтомно. Вражає творча фантазія художника. Мамай у його картинах завжди особливий, зі своїм характером, і на жодній із понад 200 авторських картин, де зображеній цей легендарний козак, не повторюється.

— Пане Оресте, козак Мамай на ваших полотнах різноманітний: і на коні, і без нього, то з оселедцем на голові, то з чуприною. То має довгі вуса, то — короткі. А є ще Мамай з бойовою амуніцією або лише з кобзою, з люлькою і без неї, на фоні українського села і товарних вагонів, колючого

Мамая? Чому цього немає в іграх, мультфільмах, дитячих книжках, оцієй нашої, козацької теми? Нам нав'язують «Сказочную Русь» та «Машу и Медведя». Щоб дивилися на тих агресивних і часто дурнуватих персонажів. Це ж требиться свідомо для того, щоб формувати певні психологічні установки у головах дітей.

ІДЕТЬСЯ ПРО НЕОБХІДНІТЬ ПРИСUTНОСТІ ОБРАЗУ МАМАЯ В УКРАЇНСЬКИХ РОДИНАХ?

— Так. Має побутувати думка, що Мамай — то невимирящий образ. Його палили, стравчували, знищували, а він — оживає. Нам же весь час хочуть нав'язати, що Мамай — то не наш образ, що то чуже, скопійоване. Та послухайте, у мене є одна картина, де Мамай сидить із Буддою в одному човні. Вони пливуть разом. І покійний Борис Возницький мене запитував, Оресте, чому ти це так намалював? А я йому кажу, от піднімає чару козак Мамай і каже до іншого в човні — будеш пити? А той відповідає — буду, буду! Отак і виник буддизм. Це, звичайно, жарт. Але ідеться про те, що ми повинні навіть таким чином, жартуючи, підтримувати і піднімати свій символ.

ПРО МУЗЕЙ МАМАІВ І «МАМАЇВСЬКИЙ РУХ»

Серед ідей Ореста Скопа, що стосуються популяризації образу козака Мамая, — створення музею легендарного українського героя у Дніпродзержинську.

КОЗАК МАМАЙ ЄДНАЄ УКРАЇНУ

Орест Скоп

дроту, сокири і пилки — атрибути сталінських таборів...

— Таким чином намагався зобразити Мамая у просторі часі. Хотів відійти від певних стереотипів про цей образ. Головне, щоб у цьому «мамаєвому багатоголоссі» людина відчула щось своє, рідне, близьке для неї, її родини. Тому всіма силами підтримую рух «Мамая — у кожній українській хаті», щоб там був цей український оберіг. І ще одне, хотілося б, щоб з відродженням образу Мамая народжувалась нова нація. Переконаний, коли дитина народжується, а біля її коли-скіс висить картина із Мамаєм, і батьки пізніше про це розкажуть, то дитина це пам'ятатиме, що це — її образ, під яким вона народилася. І який супроводжуватиме її усі життя. Це — її оберіг.

— Тобто ідеться про своєрідну об'єднануку українську ідею, яку ви намагаєтесь активно просувати?

— Саме так. Бо що ж виходить: от внук мене питає, хто сильніший — людина-павук чи ніндзя-черепашки? А чому не говорити про козака

заличив до цього своїх колег. Тепер 18 «тернопільських Мамаїв» презентують кожен район краю і окремо Тернопільську область.

— Так, я дякую Богдану Ткачику і тернопільським митцям за підтримку нашого задуму. Це просто феноменально! Вони написали картини, а відомий на Тернопіллі художник та дизайнер Олег Кіналь виготовив оригінальний презентаційний плакат і карту краю із Мамаями. Тож радий, що мене Тернопільщина перша в Україні так підтримала своїх Мамаями. А львівські митці вже подарували 20 образів Мамаїв — у картинах, скульптурах.

— До проекту залучатимуться художники з інших регіонів?

— Обов'язково. От маю задум, що, наприклад, Івано-Франківщина образ Мамая створюватиме не в картинах, а у розписаних скринях, які колись гуцули різбили, і таким чином розкірють образ Мамая. Ця тема — безмежна. Головне, що вона — не нудна, не сумна.

— Тож у перспективі музей на Дніпропетровщині буде єдиним в Україні та світі, де стільки зображено Мамаїв у різних іпостасях?

— Це буде обов'язково. І я тішуся, що в серці України, в Дніпропетровській області, створюється такий музей і, зрештою, шириться такий патріотичний рух. Це вимальовується унікальний музей. Я вже казав пані Наталії Булановій, що такого музею нема і не може бути в жодній країні. Бокозак Мамай є тільки у нас, в Україні. І коли музей сформується, це буде місце, куди їздитимуть тисячі людей з усього світу, і це все нас як націю підноситиме, утверджуватиме, духовно єднатиме. Більше того, зараз із групою однодумців працюємо над тим, щоб образ Мамая внести у спадщину ЮНЕСКО як видатне культурне явище, як український символ. Тоді весь світ знатиме, що Мамай уособлює Україну. Та якби такий образ мали поляки, францу-

зи чи німци, то вони б на весь світ це озвучували і гордилися.

— Але ж і в інших країнах є свої оригінальні музеї, що оспівують героїв народного епосу?

— Не заперечую. Так, є різні музеї, що розповідають про національні героїв, є і кур'єзні музейні зали, скажімо, в Прибалтиці навіть є музей отого рогатого, не хочу його називати. Ну, і нехай мають. А ми пропонуємо свій чистий символ, що упродовж століть живе з нами.

— На мій погляд, процес відродження теми Мамая не повинен повторити помилки минулого, коли у кожній школі, військовій частині, заводі була «ленинська кімната», куток чи щось подібне.

— Безумовно, це все треба робити не до свят, не до якоїсь дати, а осмислено, безперервно і ненав'язливо. От був я в журі на виставці дитячих творів. Там троє дітей намалювали козаків Мамаїв. І я з тієї виставки попросив дітей подарувати їхні роботи для майбутнього музею у Кам'янському. І розумієте, ці діти із своїми картинами потрапили в мистецький каталог, і це вже — історія. Дитина виросте і, можливо, стане митцем, — а початком її творчості був Мамай, її перша робота, яка увійшла до музеїній збірки.

А те, що я вже понад 30 років роблю справу, яка комусь не подобається, то нічого. Завжди так було. Сміялися з мене, «мамаїстом» називали, але був же «стаханівський» рух, а ми з панею Наталією започаткували «мамаївський» рух.

ВІД «МАМАЙ-FESTу» — ДО «МУЗЕЮ МАМАІВ»

У моїх руках — прекрасно виданий альбом «Козак Мамай». Колекція образотворчого мистецтва майбутнього музею Мамаїв», виданий Дніпродзержинською міською радою та Музеєм історії Дніпродзержинська. Майже сто сторінок видання розповідають про багато мистецьких збиральників, які передали для майбутнього музею свої роботи.

— З чого ж усе починається? — звертається до кандидата історичних наук, директора Музею історії Дніпродзержинська Наталії Буланової.

— Вісім років тому ми започаткували історико-культурологічний фестиваль «Мамай-fest», присвячений козаку Мамаю.

(Закінчення на 16-й стор.)

Наталія Буланова

(Продовження.
Поч. у № 34-35)

Найбільш послідовним і переконливим з усіх був пан Микола Сливка, бухгалтер, колишній вояк Української повстанської армії. У виступах присутніх ішлося про те, що Радянська армія для України є імперською й окупантіною, а тому необхідно творити свою національну армію, а окупантів вивести за межі України.

Я попросив слова і рішуче виступив з категоричним застереженням таких пропозицій, мотивуючи це тим, що: по-перше, Україна щорічно віддає на бюджет оборони СРСР свою частку коштів, близько 17% витрат, а військові формування, дислоковані в Україні, також складають приблизно 17% від загальної чисельності Збройних Сил СРСР, тому можна вважати, що ці формування є її армія, яку вона утримує яка здійснює свою життєдіяльність на її території;

по-друге, Радянську армію на кінець 80-х років не можна де-факто називати окупантіною, бо як у самій Україні, так і на теренах інших радянських республік служить велика кількість офіцерів-українців. Їм буде незрозумілим і образливим, що Радянську армію називають окупантіною, оскільки вони чесно і гідно служать рідному українському народові та мають ще відіграти в майбутньому свою історичну роль у створенні Збройних Сил України;

по-третє, в Радянській армії служить дуже багато українців – випускників 33 військових навчальних закладів, що дислоковані в Україні, в них вчиться багато курсантів-українців, які можуть скласти основу для вирішення кадрових питань при створенні національного війська, що офіцерство Радянської армії не є ворогом для незалежності України.

Своїми аргументами я переконав більшість членів Комітету, а Сергій Рудюк після цього наголосив, що головним завданням Комітету на сучасному етапі суспільно-політичних подій має стати просвітницька робота, скерована на підвищення національної свідомості та національного духу серед призовної молоді, серед військових і особливо серед офіцерів. З цим усі погодилися.

Мені було запропоновано вступити до Комітету. Після коротких роздумів я дав згоду стати членом Комітету і через деякий час очолив секретаріат Комітету. Ця згода була зумовлена, перш за все, розумінням високого ступеня громадянської відповідальності за розвиток і розумний вплив на політичну ситуацію навколо військ на Львівщині та за можливі наслідки від реалізації рішень, ухвалених Комітетом.

Я вважав дуже важливим завданням Комітету на наступних етапах розвитку суспільно-політичних подій не допустити, щоб Радянська армія стала служницею партійно-державної номенклатури і була використана для придушення демократичних перетворень на теренах України. Комітет мав стати своєю роду запобіжником будь-якого збройного протистояння в Україні між політичними

опонентами, бо таке протистояння неминуче приведе до громадянської війни, до безглуздих людських втрат наших співітвізничків, до руйнації сподівань на відродження Української держави, а цього допустити не можна!

Тому, з огляду на вже існуючий кривавий досвід використання армії владою СРСР для придушення виступів місцевого населення в Тбілісі, Вільнюсі та Ризі, проблема забезпечення мирного поступу у відродженні Української держави висуvalа перед Комітетом велими делікатне і гостре завдання щодо збереження на Львівщині хоча

яльноті нашого Львівського обласного громадського Комітету за відродження Української національної армії й обіцяв допомогу в його просвітницькій роботі. Так само пообіцяв допомогу і колишній начальник Львівського навчального центру ПрикВО полковник у запасі В. Білоус.

Завдяки динамічності спілкування Сергія Рудюка почав набувати ефективності один з важливих напрямків роботи Комітету – робота з допризвною молоддю через співпрацю з просвітницькими та спортивними організаціями і товариствами патріотичного спрямування.

Сам пан Сергій захопився дослідженням і пропагандою народного танцю гопака як одного з різновидів бойових мистецтв рукопашного бою разом з Товариством української мови імені Т. Шевченка, яке очолював Юрій Зима, з військово-спортивними товариствами «Січ» у м. Яворів та у м. Запоріжжя. Він організував прибутий молоддю зі східних областей

**Віталій
ЛАЗОРКІН**

мuvav Iгор Деркач. У рішенні було записано про необхідність створення Збройних Сил України на правовій основі і про підготовку проведення вілті 1991 року Першого з'їзду українських офіцерів.

Важливим досягненням львівської конференції було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Під час обговорення головного питання до слова зголосився молодий чоловік з борідкою, який відрекомендувався редактором одного з київських журналів. Він дуже емоційно виступав за здобуття Україною незалежності і закликав до створення озброєних загонів. Військовий вищок з цих загонів він пропонував здійснювати у карпатських лісах. На запитання, чи є правова база щодо створення військових формувань

на одних таких зборах під головуванням народного депутата України Ігоря Деркача за участі представників Народного Руху України, Української Республіканської партії, Товариства української мови імені Т. Шевченка, інших патріотичних організацій, де обговорювалось питання щодо майбутніх жовтневих свят, лунали заклики зірвати урочисте проходження військових частин. Тому я змушений був виступити з різкою критикою таких пропозицій і запропонував: «Якщо демократичні владі не вдастся скасувати святкового параду, то усі партії і організації повинні подбати, щоб їхні представники стояли на сторожі й оберігали військові колони від нападу провокаторів, щоб вони затримували будь-кого, хто намагатиметься перешодити проходження військових вулицями Львова. Тільки так ми зможемо уникнути провокацій, кровопролиття та реваншу лівих».

Наступного дня у газеті «За вільну Україну» з'явилося звернення Української республіканської партії до львів'ян, яке повністю відображало думку, висловлену на зборах.

Авторитет Комітету серед політичних сил поступово зростав завдяки нашій виваженій громадянській і патріотичній позиції, в якій поєдналися молодий порив і наполегливість з життєвою мудрості і військовим досвідом.

На 22 жовтня 1990 року Львівський обласний громадський Комітет за відродження української національної армії спланував проведення Всеукраїнської конференції з питань створення власних Збройних Сил України, на яку запрошувалися представники усіх патріотичних організацій України для участі в обговоренні цього питання.

Проведення конференції планувалося зробити законспірованим, оскільки ця тема була ще офіційно забороненою, а будь-яка думка щодо створення національних Збройних Сил була крамольною і могла слугувати приводом для розправи над тими, хто наслідився її висловити.

Але після прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет думка про власні Збройні Сили України все впевніше поширювалася у суспільстві, і нехтувати цим стало для влади небезпечним. Проте влада намагалася не допускати дискусії стосовно питань, на які мала негативну відповідь, і все сильніше придушувала будь-яке інакомислення. Саме для захисту тих, хто мислив не за рекомендаціями влади, Комітет вирішив провести конференцію напівлегально з дотриманням правил конспірації.

У неділю, 22 жовтня 1990 року, об одинадцять годині ранку учасники конференції зібралися в просторому кабінеті директора меблевого магазину по вулиці Любінській. Головування на конференції доручили Миколі Сливці. Він представив усіх присутніх, проте з міркувань конспірації не розкривав прізвища присутніх. Спілкувалися за іменами. Далі головуючий ознайомив з порядком денним. Головним пи-

танням було обговорення шляхів створення національних Збройних Сил України. Я подивився на присутніх і зрозумів, що представництво є досить широким: були делегати не тільки із західних областей, а й зі сходу України та з Києва.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

Слово для доповіді було надано народному депутату України Ігорю Деркачу, котрый дав стислу характеристику суспільно-політичній обстановці та акцентував, що питання, заради якого зустрілися присутні, є новим для радянського суспільства, але цілком легальним з огляду на вимоги статті 9 Декларації про державний суверенітет України.

(Продовження.
Поч. на 9-й стор.)

Таким чином, конфронтація між демократичними силами і військовими сягала небезпечної межі, коли один випадковий постріл разом з першою краплею невинної людської крові став би причиною вибуху народного гніву та братобівничої громадянської війни, як це вже було в деяких інших союзних республіках.

Допустити це в Україні означало б вищі ступінь громадянської безвідповідальності і людського безглуздя стосовно долі власного народу та його історичного прагнення до державної незалежності.

Я розумів, що порушення питання про виведення Радянської армії з України як окупантій не тільки не сприяло б вирішенню оборонних питань, а, навпаки, створювало низку нових проблем військово-стратегічного, військово-політичного та соціального характеру, вирішенню яких для України було просто неможливим. Крім того, це автоматично ставило радянське офіцерство в позицію ворогів незалежності України. Наслідки цього не важко було передбачити.

Аналізуючи суспільно-політичний стан, що склався в Україні, я дійшов висновку, що для збереження миру і злагоди в суспільстві головним завданням у цій ситуації ставало виведення військ Радянської армії не з України, а з арені політичної боротьби, недопущення її перетворення в жандарма і ката національної демократії та демократичних перетворень суспільства.

Успішне вирішення цієї проблеми було б просто неможливим без урахування і вирішенню на державному, себто з 1990 року на рівні Верховної Ради України, проблем самих військовослужбовців, а це, у свою чергу, вимагало залучення їх до процесу створення Україною власних Збройних Сил.

Ідея збереження громадянської злагоди як альтернативи громадянській війні через побудову Україною власних Збройних Сил настільки мене захопила, що я виклав її письмово у своїй Концепції створення Збройних Сил України й ознайомив з нею близьке оточення колег.

Ця Концепція була настільки прагматичною, що проектор Львівської політехніки Павликевич Маркіян Йосипович запропонував мені виступити з доповіддю про неї на крайовій раді Народного Руху України. Виступ був вдалим і концепцію схвалили.

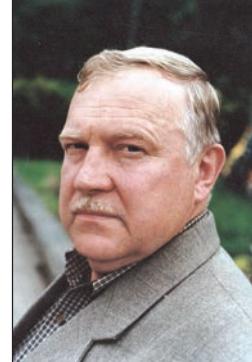
Через деякий час, вже в кінці листопада 1990 року, керівництво крайової організації НРУ запропонувало ознайомити з цією Концепцією делегатів Першої сесії Великої Ради Народного Руху України.

Оскільки у офіцерів, які були обізнані з моєю Концепцією, створення Україною власних Збройних Сил у за-пропонованій мною способі заперечень не виникло, а серед них були і члени партійного бюро військової кафедри майори Ю. Кінах і В. Дворніков, що були твердими компартійцями, то цим я здобув більшу впевненість у правильності обраного шляху збереження миру і злагоди в суспільстві. Тому, коли проектор Маркіян Павликевич запросив мене на 1 грудня 1990 року до Києва на Першу сесію Великої Ради Народного Руху України «За Перебудову» для виступу зі своєю Концепцією, я вирі-

шив прийняти його запрошення. Сергій Рудок також схвально поставився до цього і запропонував мені у виступі спиратися на Львівський обласний Комітет за відродження національної армії, оскільки Комітет також підтримує цю Концепцію.

Увечері 30 листопада делегація від Львівщини, куди увійшов і я, від'їжджала до Києва поїздом № 92 Львів — Київ. У складі делегації були члени проводу НРУ Юрій Ключковський, Роман Шмідт, Всеvolod Іськів, Нестор Герман, які згодом стали знаними в Україні політиками.

Поїзд прибув до столиці близько сьомої години ранку. Оскільки сесія розпочиналася о десятій ранку і часу було ще вдосталь, то ми усі вирішили у цей історичний ранок пройти пішки від залізничного вокзалу славетного Хрестатика до Будинку письменників, що на вулиці Орджонікідзе (нині — Банкова), 2.

Всеволод Іськів

Нестор Герман

Я був одягнутий у цивільні і не відрізнявся від інших делегатів. Був легкий мороз, небо — блакитним, сяяло сонце. Настрій у нас був піднесений. Йшли поволі, інколи тихо, розмовляючи. Роман Шмідт висловив думку, що оскільки подія 1 грудня 1990 року увійде в історію України, то він рекомендує усім делегатам запам'ятати усі дібрінці цього дня і всіх, хто був поруч, для майбутніх мемуарів. Він ніби підслухував думки товаришів, які разом весело розміялися.

Львівські делегати прийшли завчасно до Будинку письменників, зареєструвалися і попрямували до засідань. На вході і на всіх дверях чатували чергові, перевірюючи документи всіх, хто приходив. Це проводилося з метою недопущення провокаторів і агентів КДБ до сесійної залі під час роботи Великої Ради Руху.

Сесійна зала була переповнена: делегати з'їхались з усіх областей України.

Серед присутніх були всім відомі В. Чорновіл, Л. Лук'яненко, М. Горинь, І. Драч, Д. Павличко, Л. Скорик, І. Заець, М. Пороський та багато інших народних депутатів України.

У своєму виступі на першій сесії Великої Ради Народного Руху України «За Перебудову» я оприлюднив Концепцію створення Збройних Сил України. Ось її текст:

КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

I. Військово-політична ситуація в СРСР

Соціально-політичні перевороти в СРСР призвели до припинення діяльності Варшавського договору, корінної зміни військово-політичної ситуації в Європі та виходу Союзу своїми західними кордонами безпосередньо до країн «капіталістичного світу» Центральної Європи, поставили світове співтовариство перед необхідністю пошуку нових підходів до міждержавних відносин.

Зміни військово-політичної обстановки у світі й усередині СРСР призвели до глибокої кризи існуючої військової програми, військової доктрини, а також до зりву проведення військової реформи, загострили соціально-економічну і правову незахищеність військовослужбовців, якою скористалися консервативні сили суспільства, кідаючи Збройні Сили на придушення національно-демократичних рухів у союзних республіках. Це викликало зростання національної самосвідомості військовослужбовців, різке зростання антиармійських настроїв, бойкотування призову на дійсну військову службу та спротив проходження служби за межами своїх республік.

Аналіз об'єктивних умов і закономірностей загального військово-економічного станову й оборони Союзу СРСР дозволяє зробити висновки про доцільність формування нової військової політики, розробки нової військової доктрини, концепції і програм військової реформи в СРСР, що враховують політичну ситуацію, яка склалася у результаті прийняття союзними республіками Декларації про державний суверенітет Україні.

При цьому на передній план виступають такі необхідні умови:

1. Досягнення на всій території України атмосфери доброзичливого ставлення до військовослужбовців.

2. Розуміння офіцерським корпусом того, що народ України й армія повинні бути єдині в меті державотворення як важеля в руках суспільства для досягнення розвитку України, що відповідає рівню розвитку цивілізованих країн світового співтовариства, що державний суверенітет — не самоціль, а спосіб досягнення найвищого ступеня вільного розвитку суспільства.

3. Прийняття визначеного правового статусу військовослужбовців Збройних Сил СРСР, що проходить службу на території України, для узгодження умов їхньої життєдіяльності з чинним законодавством суверенної України.

У з'язку зі сформованою військово-політичною реальністю вимальовуються три можливі шляхи вирішення створення Збройних Сил СРСР і перепідпорядкування їх уряду України.

Перший шлях: створення власних Збройних Сил паралельно з існуючим уgrpованням Збройних Сил СРСР на території України з вимогою його розпуску і розформування. Цей шлях має низку істотних проблем, на самперед, соціально-економічні, веде до зростання напруженості і конфліктів в суспільстві, до громадянської війни. Цей шлях треба рішуче відкинути.

Другий шлях: створення Збройних Сил України шляхом послідовного ланцюга радикальних рішень, ухвалених Верховною Радою України, формування об'єднань у розрізі вимог Військової доктрини України і

Збройних Сил України на перехідному періоді

Вихід України своїми західними рубежами до кордонів країн Східної Європи вимагає від уряду України наукового розрахунку людських і матеріальних ресурсів, прогнозу кількості і пропорцій у розподілі їх між потребами оборони і народного господарства з урахуванням корінних економічних змін в Україні й у Союзі, переходу до ринкових відносин.

При створенні Збройних Сил України потрібні нові законодавчі акти, що докорінно змінюють умови фінансування Збройних Сил і оборонних програм. Крім того, якість і кількість підготовки офіцерських кадрів для Збройних Сил на перехідному етапі вимагає реорганізації й оптимізації військових навчальних закладів, у з'язку з загальносвітовою тенденцією до скорочення чисельності Збройних Сил. Основним завданням перехідного періоду є вибір єдиного вірного шляху вирішення завдання створення Збройних Сил України. При цьому всім політичним силам необхідно врахувати, що кожен необдуманий крок на цьому шляху або чиясь «заява» ініціатива можуть нашкодити народу України не менше, ніж чорнобильський вибух.

Тільки об'єднання усіх політичних сил і прийняття розумних компромісів між ними в ім'я досягнення необоронних позитивних процесів демократизації суспільства будуть гарантувати мирний процес створення Збройних Сил України відповідно до Декларації про державний суверенітет України.

При цьому на передній план виступають такі необхідні умови:

1. Досягнення на всій території України атмосфери доброзичливого ставлення до військовослужбовців.

2. Розуміння офіцерським корпусом того, що народ України й армія повинні бути єдині в меті державотворення як важеля в руках суспільства для досягнення розвитку України, що відповідає рівню розвитку цивілізованих країн світового співтовариства, що державний суверенітет — не самоціль, а спосіб досягнення найвищого ступеня вільного розвитку суспільства.

3. Прийняття визначеного правового статусу військовослужбовців Збройних Сил СРСР, що проходить службу на території України, для узгодження умов їхньої життєдіяльності з чинним законодавством суверенної України.

У з'язку зі сформованою військово-політичною реальністю вимальовуються три можливі шляхи вирішення створення Збройних Сил СРСР і перепідпорядкування їх уряду України.

Перший шлях: створення власних Збройних Сил паралельно з існуючим уgrpованням Збройних Сил СРСР на території України з вимогою його розпуску і розформування. Цей шлях має низку істотних проблем, на самперед, соціально-економічні, веде до зростання напруженості і конфліктів в суспільстві, до громадянської війни. Цей шлях треба рішуче відкинути.

Другий шлях: створення Збройних Сил України шляхом послідовного ланцюга радикальних рішень, ухвалених Верховною Радою України, формування об'єднань у розрізі вимог Військової доктрини України і

прийнятих Верховною Радою України міжнародних зобов'язань і договорів як повноправного члена Організації Об'єднаних Націй.

Третій шлях: шлях розумних компромісів між різними політичними силами на основі Декларації про державний суверенітет України з обліком реальних сформованих умов, що допускає здійснення послідовних кроків з еволюційного перетворення уgrpовання Збройних Сил СРСР, що дислокується на території України, у Збройні Сили України зі збереженням боєздатності військ і обороноздатності країни.

Шлях розумних компромісів передбачає реальність опору консервативних сил і облік розходження точок зору всіх політичних партій, ухвалення найбільш прийнятніх рішень і дає можливість Верховній Раді України оперативно реагувати на нові обставини, що виникають, прияти адекватні рішення в питаннях військової реформи, чим контролювати і стабілізувати ситуацію в суспільстві з користю для оборони і безпеки України.

На цьому шляху проглядаються два стратегічні напрямки: еволюційного перетворення уgrpовання Збройних Сил СРСР у Збройні Сили України. При цьому всім політичним силам необхідно врахувати, що кожен необдуманий крок на цьому шляху або чиясь «заява» ініціатива можуть нашкодити народу України не менше, ніж чорнобильський вибух.

При цьому напрямок передбачає таке:

1. За вимогою Верховної Ради України створюється Головне командування Уgrpовання ВР СРСР

«СТІНА НАРОДНОЇ ПАМ'ЯТИ»

У Києві, біля стін Михайлівського Золотоверхого собору, відкрили другу частину меморіалу «Стіна народної пам'яті», присвячено-го військовослужбов-цям і добровольцям, які загинули на сході України.

На символічному банері розмістили понад 500 фотографій загиблих воїнів, які переважно не повернулися з «Іловайського котла», повідоми-ло агентство УНІАН.

Першу частину меморіалу, присвячену воїнам, які загинули в перші місяці війни, відкрили 30 травня.

«Це — друга частина «Стіни пам'яті», поки що це тимчасовий банер. Але він не останній. Бу- дуть іще банери — допоки ми не знайдемо і не відзначимо кожного загиблого, до останнього воїна», — сказав один із органі- заторів проекту, представник благодійного фонду «Стіна на- родної пам'яті» Роман Федчук.

Він розповів, що після завер- шення бойових дій і встанов- лення осіб усіх загиблих, у тому числі за допомогою тестів ДНК, у Києві буде встановлено мас- штабний гранітний монумент у пам'ять про воїнів, міліціонерів і добровольців, які загинули в зоні проведення антитерористичної операції.

Також у суботу прес-служба

Президента України повідомила,

що Петро Порошенко підписав

указ «Про заходи щодо створен-

ня меморіалу українських геро-ів».

Документом, зокрема, ство-

рюється організаційний комітет з

РЕКВІЄМ

За законами математики —
Мінус доля на мінус час...
Небо ридма ридає, солдатики,
Небо ридма ридає по вас.
Хтось на мапі звіряв маршрути,
Хтось дививсь на зірки з печер...
Нерозкритими парашутами
Рахуватимуть вас тепер.
По розмолій траві розкидано
Збиті сонця, немов бурштин.
Нині небо ридає ридма,
Диким полем гірчить полін.
Батьківщина або територія...
Кожен сам обирає шлях.
Запікається кров'ю історія,
Мов у дерево входить цвях.
Ваші хрестики, ваші прихистки,
Ваша правда, ваш сум і щем...
Відповідно до правил балістички,
Так розківіло німим вогнем.
Ще чекають вас, ще вимолюють,
Проглядають рядки новин
І виколюють очі колами
Цих роз'ятрених Україн.
І нічого крізь слози не видно
І біліє надтріснута вісь...
Нині небо ридає ридма,
Зі свічок опливає віск.
Вже за все перед Богом прощені
Линуть ангели-дембеля...
Засинайте спокійно, хлопчики,
Це навіки ваша земля.

Дмитро ЛАЗУТКІН

* * *
Снова пишут, звонят из России
И толкают гуманные речи,
Чтобы мы россиян простили,
Чтобы сделали шаг навстречу!
Говорят, что Россия — брат,
С ким пройдено многое дорож!
...Как же сделает шаг солдат,
Если нет у солдата ног?
Как сказать россиянину «друг»
И обняться по-братьски

при встрече,

Если нет у солдата рук?
Оторвало по самые плечи...
Этот «друг» в нас кидал гранаты
И разжег в Украине костер.
Не хочу я такого брата.
Не хочу я таких сестер...
Ну, допустим, оставят Донбасс,
Голоса наши станут теплее.
Только завтра им крикнут: «Фас!»,
И опять они вцепятся в шею!

Виктория ТИМЧЕНКО

* * *
Война России с Украиной...
Нет, не въезжаю я никак.
Война России с Украиной?
Но это медицинский факт.

Война России с Украиной.
Пальба, пожары до небес.
Война России с Украиной.
Без всяких Штатов и ЕС.

Война России с Украиной.
Зачем? За что? Кому взбрело?
В Москве, в Москве
сидит причина
И хмурит бледное чело.

Он совершил, он соизволил.
Историю страны своей
Он замарал и опозорил,
И долго не отмыться ей.

Ему один остался подвиг,
Который честь его спасет.
Пусть завтра съест
дежурный полдник,
А после — встанет и уйдет.

Юлій КІМ

У числі спонсорів мемо-
ріальної дошки інженер
Андрій Жованик і Наталя
Зубенко, яка надіслала 50
евро із Мюнхена.

Начальник станції Київ-
Волинський Валерій
Мельник подякував за
встановлення меморіаль-
ної дошки.

З українськими піснями
виступили Данило Мель-
ник (він 14-річним звяг
участь у вшануванні Ми-
хailа Теліги, а потім був
учасником боїв під Іловай-
ськом), Володимир Самай-
да, кобзар Тарас Силенко і
учасник бойових дій на
Донбасі бард Олексій Бик.

— Я вірю в перемогу укра-
їнського народу, — сказав
Роман Коваль. Він прочи-
тав вірш Євгена Маланюка
«Вояки» і зазначив, що на
фронті зараз народжують-
ся поети, чиї пісні співати-
муть наступні покоління.

Урочисте зібрання завер-
шилося спільним співом
пісні «Червона калина».

**Анатолій
ЗБОРОВСЬКИЙ**

м. Ірпінь

ПАМ'ЯТИ БОГДАНІВЦІВ

22 серпня на станції Південно-Західної залізниці Київ-Волинський (раніше Пост-Волинський) було урочисто відкрито меморіальну дошку на пам'ять про загиблих тут воїнів Першого українського козачого імені гетьмана Богдана Хмельницького полку. Це була перша українська військова частина, сформована на добровільних засадах 1 травня 1917 року у Києві. Цим було покладено початок українізації військових частин російської армії.

26 липня 1917 року на вимогу командування Київського військового округу Українська Центральна рада дала згоду на виведення полку на Південно-Західний фронт. Полк ішов захищати Російську державу. Але ненависть російських шовіністів до всього українського була настільки великою, що вже при від'здії богданівців почали обстрілювати. На станції Пост-Волинський російські солдати і донецькі козаки відкрили кулеметний і рушничний вогонь по вагонах з українськими військовиками. Богданівці не

мали чим відповісти. Їхня зброя лежала в опломбованому вагоні. Росіяни всіляко збиткувалися над беззбройними українцями і говорили, що це — відплата їм за прагнення незалежності України.

За підрахунками українського історика Дмитра Дорошенка, загинуло 16 богданівців, а 100 було поранено. За іншими даними, загинуло майже 100 українців, а вночі росіяни розстріляли ще близько 50 вояків.

Українська Центральна рада порушила з приводу цього злочину справу, яка

так і не була завершена.

Потім богданівці відзначилися бойовим завзяттям у фронтових операціях. Наприкінці жовтня полк повернувся до Києва і брав участь у збройній боротьбі за Українську державу.

Президент Історичного клубу «Холодний Яр» письменник і історик Роман Коваль провів урочисте відкриття меморіальної дошки пам'яті богданівців. Він наголосив, що події 98-річної давнини перегукуються із сучасністю. І тоді, й тепер Україна зазнала збройного нападу російських імперіалістів.

На відкритті був присутній Володимир Бражник, батько якого Іван Бражник командував взводом богданівського полку і розповів сину про трагедію на Посту-Волинському через 50 років. Меморіальну дошку освя-

тив настоятель Свято-Миколаївського храму на Татарці в Києві. Тарас Мельник. Він зазначив, що кілька днів перед тим освячував пам'ятник українським воїнам, які загинули на Донбасі.

Зворушливим був виступ Уляни Гайдук, сестри Іллі Гайдука, десантника 25-ї аеромобільної бригади, який загинув у літаку Іл-76 минулого року. За тиждень до загибелі йому виповнився 21 рік.

— У нас було щасливе
дитинство, — розповідала пані Уляна. — Мама вчила нас любити Бога й Україну.

Ілля Гайдук був на Майдані сотником Інгульської паланки. Згодом чотири місяці брав участь у боях на сході України, визволяв полонених. У перервах між боями юнак читав книгу «Чорний Ворон» Василя Шкляра і взяв собі псевдо Чучупака. Навесні Ілля збирався одружитися. Його кохана дівчина Юля овдо-

віла, не встигнувши стати дружиною.

Нині проводиться збір коштів на видання книги про загиблих у літаку Іл-76.

Про спадковість визвольної боротьби української нації говорили міністр освіти Сергій Квіт, голова ОУН Богдан Червак, учасник визволення Маріуполя у складі полку «Азов», один із жертвовавців коштів на меморіальну дошку Дмитро Савченко, начальник відділу обліку і збереження міст Інституту національної пам'яті Павло Подобед, який розшукує від-родждує могили воїнів Армії Української Народної Республіки та інші.

Зворушливим був виступ Насти Ярової і Маргарити Тимошенко, наречених Андрія Медвед'єва і Дениса Поліщуків, яких звинувачують в убивстві Олеся Бузини. А хлопці захищали пам'ятники Києва й України. З ними хочуть розправитися.

Виступає Роман Коваль

СІМ КЛЮЧОВИХ СПРАВ, НАД ЯКИМИ ПРАЦЮЄ МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ

Міністерство культури зосередило свої зусилля на семи важливих справах. Це — розробка Довгострокової стратегії реформування української культури, чотирьох законів, проекту Українського інституту та участі в програмі «Creative Europe». Про це віце-прем'єр-міністр України — міністр культури В'ячеслав Кириленко відвідував під час засідання Кабінету Міністрів України, повідомляє кореспондент «Укрінформу».

«З перших днів ми працюємо над виконанням програм діяльності парламентської коаліції, програмами діяльності уряду, програмами «2020» (Стратеджія стального розвитку «Україна — 2020»). — Ред.). Зараз про 7 ключових справ, якими займаємося», — сказав віце-прем'єр.

Він зазначив, що Довгострока стратегії реформування української культури у травні була презентована громадськості, пройшла багаторазове обговорення. «Працюємо над тим, щоб був перший продукт, спільній для уряду, влади всіх гілок і всіх напрямків громадської активності. Найближче обговорення — 4 вересня», — уточнив В. Кириленко.

Новий закон про охорону культурної спадщини, за його словами, готовий на 80%, він передбачає децентралізацію, дерегуляцію, додаткове посилення охорони пам'яток ЮНЕСКО, заборону візуальної реклами на пам'ятках і в охоронюваних зонах. Закон пропонується внести на розгляд уряду у вересні.

«Закон про державну підтримку української кінематографії готовий повністю. Будемо виносити на уряд з тим, щоб уряд приймав рішення, вносимо чи не вносимо до парламенту. Передбачає цілу низку революційних підходів — від фінансування телесеріалів до нових джерел наповнення спецфонду підтримки українського кіно», — сказав урядовець.

Щодо закону про охорону нематеріальної культурної спадщини, то, за його словами, «станом на сьогодні відсутній взагалі як явище, хоч Україна — учасник міжнародних конвенцій з охорони нематеріальної культурної спадщини». Він вноситься на погодження до центральних органів виконавчої влади. Пропонується у вересні його розглянути на засіданні уряду.

Закон про конкурси і контракти в культурі внесений до парламенту ще на минулій сесії. «Оскільки був і альтернативний від коаліції, не набрав підтримки ні перший, ні другий. Зараз працюємо над спільнотою редакцією. На осінній сесії плануємо ухвалити остаточно», — зазначив В. Кириленко.

Щодо Українського інституту (Інституту Тараса Шевченка) — інституції для промоції української культури за кордоном, то тут створена координуюча рада, на рівні експертів напрацювані перші рішення. До кінця року планується остаточно ухвалити урядове рішення про створення цієї інституції.

«Програма «Creative Europe» — це півтора мільйона європейських грошей. Фінальна відеоконференція з європейцями — у середині вересня. У жовтні плануємо підписати за участі комісара з питань освіти і культури, якого плануємо прийняти ради у столиці незалежної України», — підсумував міністр.

Водночас Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк наголосив на необхідності розробити закон про стимулювання кіновиробництва в Україні та в бюджеті 2016 року закласти кошти на початок виробництва національного фільму.

УВАГА:

КОНКУРС!

«УКРАЇНСЬКА КНИЖКА РОКУ»

Державний комітет телебачення і радиомовлення України розпочав прийом заявок для участі в конкурсі на здобуття щорічної премії Президента України «Українська книжка року».

До 15 листопада 2015 року можна подати до Держкомтелерадіо авторське видання (у двох примірниках) та заявку на участь у конкурсі з поміткою «Щорічна премія Президента України «Українська книжка року». У заявці має бути зазначена

У КАМ'ЯНЦІ-ПОДІЛЬСЬКОМУ ВІДКРИТО МЕМОРИАЛЬНУ ДОШКУ ПОЕТОВІ Й ЛІКАРЮ СТЕПАНОВІ РУДАНСЬКОМУ

Нешодавно в культурному житті древнього й красивого Кам'янця-Подільського стала визначна подія: було відкрито меморіальну дошку поетові високої національної свідомості, одному з найкращих лікарів свого часу Степанові Руданському. Відомо, що після закінчення навчання в Шаргородській духовній бурсі він протягом 1849-1855 рр. навчався у Подільській семінарії. Цей навчальний заклад випустив у світ плеяду талановитих особистостей. Тут своєму часу навчалися видатний композитор, хоровий диригент Микола Леонтович, український письменник, громадський діяч і фольклорист Анатолій Свидницький, краєзнавець, дослідник історії Поділля Іван Шипович, історик, краєзнавець Юхим Сіцинський та ще багато інших, які вірно й віддано служили Україні. Нині в цьому приміщенні знаходитьться художній відділ Кам'янці-Подільського історичного музею-заповідника.

Шість років життя у провінційно-романтичному Кам'янці-Подільському були чи не найкращими, які Степанові Руданському подарувала доля: золота пора юності, перше кохання, перші спроби на літературній ниві... У кам'янечі-подільській період юнак не лише долучився до естетики романтизму, а й виробив власні оригінальні жанри. Уже на світанку своєї творчості юнак виявив значний поетичний хист, його твори відзначаються мелодійністю й пісенністю. У 1851 р. сімнадцятирічний семінарист дебютував баладою «Два трупи», з'являючись й інші: «Вечорниці», «Хрест на горі», «Упір», «Розмай», «Люба», які молодий автор назвав небилицями. Всі вони відзначаються високим рівнем літературної вправності. Ліричні перлинини «Мене забудь», «Ти не моя», написані в цей час, і багато інших стали народними піснями. Змалку привезений до народних традицій, усної народної творчості, юнак відвідував у Кам'янці-Подільському народознавчий гурток. Саме тут у 1852 році С. Руданський упорядкував дві рукописні збірки матеріалів «Народные малоросійські пісні», собрані в Подольській губернії С.В.Р., зробив переклад з польської мови романсу «Чорний колір»...

Місто пам'ятає Степана Руданського й вшановує його пам'ять. Кам'янці-Подільське приватне видавництво «Дністер» твори С. Руданського видавало неодноразово: у 1911, 1919, 1920 роках. В часи УНР в Кам'янці-Подільському існувала Українська гімназія ім. Руданського. Згідно з наказом освітнього ві-

домства від 5 вересня 1919 р. за № 148, Кам'янць-Подільська хлоп'яча гімназія об'єдналася з Українською гімназією ім. С. Руданського, таким чином утворився об'єднаний навчальний заклад «Кам'янць-Подільська державна українська гімназія ім. С. Руданського». На початку 1921 року гімназія була перетворена у Першу едину трудову школу двох ступенів. Із старших класів гімназії було засновано Перший соціально-економічний технікум ім. С. Руданського. У 1957 році на карті Кам'янця-Подільського з'явилася вулиця Степана Руданського. У Кам'янці-Подільському краєзнавець Юхим Сіцинський відшукав між паперами каменецького протоієрея М. Ношицького, вихованця Подільської семінарії 40-х років, автограф вірша

*Не нюхати диму нещасного краю,
Що в'ється над нами кругом!
Чи в нас не та сила,
що у батьків була?
Не тая шабелька у нас?
Чи в нас нема коней
на степах широких
Чи вуголь на люльці погас?
Нехай наші коні на чистому полі
Тріпнутися і враз заіржать!
Нехай наші браття,
молодці-козаки,
На чисте поле біжати!
Нехай знову брязне
шабелька стальна
В козацьких залізних руках!
Нехай знову ляжуть ворогові kosti
Могилами в наших стенах!*

Відкрив меморіальну дошку пра-внучатий племінник С. Руданського військовий лікар Олексій Борж-

У цьому будинку в 1849-1855 ро-ках у Подільській духовній семі-нарії навчався Степан Руданський, український поет і лікар

Микола Сарахан, журналіст і поет-сатирик, лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського з Вінниччи-ни розповів про вішанування поета й лікаря на його батьківщині в с. Хомутинцях та м. Калинівці, а також подарував Хмельницькій краївій організації Всеукраїнського лікарського товариства збірки влас-них творів. Взяли участь у заході та виступили з промовами доцент Хмельницького національного університету, член Національної спіл-ки журналистів та Національної спіл-ки письменників України, кан-дидат фізико-математичних наук Віталій Михалевський, журналіст і краєзнавець Олег Будзєй, перший і єдиний в Україні майстер спорту міжнародного класу з бобслею, май-стер спорту СРСР з легкої атлети-ки, краївий хорунжий, полков-ник Хмельницького куреня імені Данила Нечая Олександр Бортюк, молодший науковий співробітник Національного історико-архітектур-ного заповідника «Кам'янець», член Національної спілки краєзнавців України Валентин Пагор, голова Кам'янець-Подільської ОУН Еду-ард Крилов, президент Хмельни-цької федерації бойового гопака Іван Кудь.

«В історії України було чимало видатних постатей, однак особливою заслугою Степана Руданського є те, що він належав до невеликої когорти тих, хто мав мужність від-крито пропагувати українську мову та українську національну свідо-мість у найчорніші часи окупаци-ного режиму царської Росії в XIX столітті», — зазначив голова Кам'янець-Подільської міської організації ВО «Свобода» Михайло Постік.

Додали патріотизму пісні на слова Степана Руданського «Повій, віtre, на Вкрайну», «Гей, браття-козаки» у виконанні директора Хмельницької музичної школи № 1, участника твор-чого об'єднання «Мистецька По-дільська сотня» Артема Ромасюкова. На завершення всі учасники заходу заспівали гімн України.

Ольга ЮРЧИШИНА,
головний бібліотекар ВНМУ
ім. М. І. Пирогова
м. Вінниця

На фото (зліва направо): Борис Ткач, Олексій Боржковський, Микола Сарахан, Артем Ромасюков

довершенні за змістом та видані на висо-
куму естетичному, художньому, поліграф-
ічному рівні.

Організатори застерігають, що висунен-
ня видань на здобуття премії здійснюєть-
ся з дотриманням законодавства про інте-
лектуальну власність.

Премія «Українська книжка року» прису-
джується в таких номінаціях:

— за видатні досягнення у галузі ху-
дожньої літератури (книжковому ви-
данню творів класичної або сучасної
української прози, поезії, українських

перекладів художньої літератури);
— за вагомий внесок у розвиток украї-
нознавства (книжковому виданню творів,

які формують знання про Україну, її на-
род, історію, культуру, науку, довідково-
му, енциклопедичному, краєзнавчу або
картографічному виданню, виданню іншо-
го твору україністики);

— за сприяння у вихованні підростаючо-
го покоління (книжковому виданню тво-
рів дитячої літератури, посібнику або під-
ручнику для дошкільників, учнів чи сту-
дентів).

У КРИМУ ДІТЕЙ ВІДДАЮТЬ У НАЦІОНАЛЬНІ ШКОЛИ, А ЇХ ВЧАТЬ РОСІЙСЬКОЮ

На окупованому Росією українському півострові Крим у перший клас пішли понад 18 з половиною тисяч дітей. Якою є ситуація з кримськотатарськими та українськими школами? Чи мають учні тих шкіл підручники своєю мовою? Про це телефоном із Сімферополя Радіо «Свобода» розповіла кореспондент проекту «Крим.Реалії» Миррослава Канарська.

Три класи з кримськотатарською мовою навчання, а чотири класи – з російською мовою навчання. І це відбувається в кримськотатарській національній школі!

Хочу зазначити, що ми сьогодні були присутні на святі Першого дзвоника в кримськотатарській школі № 42 ім. Ешрефа Шем'язаде. Цього року, як розповідає керівництво цього закладу, була рекордна кількість першокласників. Ця школа набрала 7 класів першокласників. Але є такий парадокс: із цих семи перших класів – три класи з кримськотатарською мовою навчання, а чотири – з російською мовою навчання. І це відбувається в кримськотатарській національній школі!

Хоча ще два роки тому ця школа була лише з кримськотатарською мовою навчання, і туди з'їжджалися діти не лише з Сімферополя, а й з районів, тому що вона була дуже велика. Вона цього року, до речі, відзначає 10-річчя з моменту її відкриття. 8 років вона працювала тільки кримськотатарською мовою, але з початком окупації почалися проблеми.

Батьки скаржаться. Ми сьогодні розмовляли з батьками першокласників. Одна маті каже, що її дитина потрапляє в перший клас з російською мовою навчання. І їх це дуже обурило. Тому що родина живе на іншому краю міста Сімферополя, і маті каже, що тільки заради кримськотатарської мови вирішили дитину віддати в цю школу. Але потім дізнаються про те, що дитина буде навчатися російською.

Є ще такий нюанс, що кримськотатарські школи взагалі не укомплектовані ані навчальною літературою, ані посібниками. У дітей нічого немає. Наприклад, батьки учениці 8 класу розповіли, що їхньому класу видали 7 книжок, з них 2 підуть вчителям, а 5 – на 28 дітей. Це теж дуже обурilo батьків, і вони всі ці питання між собою обговорювали.

– А як виглядає ситуація з Українською школою-гімназією Сімферополя? Адже відомо, що в минулі роки (до анексії Росією українського півострова Крим) ця гімназія була дуже активною і дуже передовою.

Людмила ВАННЕК

ЗІ СВЯТОМ ЗНАНЬ, ДОРОСЛІ Й ДІТИ!

Прихід осені – як початок важкої хвороби, що подекуди відбувається безсимптомно, але вже поставлено загрозливий діагноз. Першими відчули на собі сумні зміни у житті діті, бо що б там не писала кримська преса, я ще не зустрічала школяра, який би спав і бачив себе в школі біля дому. Хіба що майбутні першокласники, для яких все в диковинку. Таких цього року сіло за парту в Криму 18,5 тисяч. Для них відчинили свої двері близько 600 кримських шкіл.

Серед першокласників є і ті, які будуть навчатися рідною кримськотатарською мовою. До вже існуючих 29-ти додадуться ще 24 національні кримськотатарські класи. Є в Криму і 15 шкіл з кримськотатарською мовою навчання. І лише з 56-ти з половиною тисяч дітей жоден учень не розпочне своє навчання українською мовою, бо не відкриється жодного українського класу. В усякому разі, такі дані озвучила «міністерство освіти Криму Наталія Гончарова. Все, що так довго і важко будувалося, знищено водночас. Вже немає в Криму й єдиної української гімназії, ні формально, ні за фактом: її перейменували в Академічну гімназію м. Сімферополя. А вона ж будувалася за цільовим призначенням. Та що там говорити: великий «російський брат» забрав усе, до чого не мав жодного стосунку. А офіційна газета «держради» лише зловтішається в публікації під назвою «Киев все еще посыает на наше добро». Петро Порошенко «все еще считает наши санатории, банки, школы и больницы украинским добром и велит премьеру Яценюку в течение месяца провести переговоры с российской стороной по урегулированию имущественного спора» – читаємо на шальтах «Кримських ізвістій».

Водночас РФ не пішла на реструктуризацію боргів за цінними паперами, виданими російською владою пану Януковичу за умови, що він відмовиться від євроінтеграції України. Екс-президент відмовився, далі сталося те, що сталося, а хабар, виданий Януковичу, Росія має намір вичавити з України до останньої копійки, не беручи до уваги ті матеріальні збитки, яких завдала Україні, наклавши лапу на все її майно в Криму. У той же час російські політики регулярно називають українців братнім народом, компрометуючи саме поняття – брат.

Тепер зрозуміло, звідки за часів першого пришестя Януковича взялися в українській журналістиці такі звані «темники». Це ж із розрізу золотих російських держстандартів. Навіть натяки на критику тих чи інших особливостей російського життя допускаються лише в купі з критикою на адресу влади «брата».

«Інформації про те, що цього року відкриваються класи з українською мовою навчання, в Криму немає, але при цьому як предмет, як фахультатив багато шкіл цей предмет зберегли», – сказала міністр.

Вона наголосила, що в Криму падає попит на навчання українською мовою. «Тенденція однозначно до зменшення, тому цього року жоден клас не відкривається», – наголосила Гончарова.

Минулого навчального року класи з українською мовою навчання були у 20 школах.

«Зі святом знань, дорослі й діти!» України разом з Америкою. Ось заговорив ведучий телепередачі «Воєнна тайна» про згубну американську культуру, що впливає і на російських дітей, які, при��ром, проводять фестивалі «живих покійників», або ж на молодь, що полюбила відзначати день святого Валентина. І одразу ж – маршикод на духовній територію країни-сусідки: українці, виляється, взагалі помішалися на американській культурі і носяться, як з писаною торбою, з американським прaporom.

Як же так можна беззоромно брехати? Ми ж, якщо і помішалися, то на жовтолівництвому прaporі, і на вишіванках, і на українських віночках. А американський стилістика серед інших я таки вгадаю, а намалювати вже не зможу. Але такі вже правила гри: будь-який російський негатив має бути зневільований українським, що в десятки разів більший.

А якщо йдеться не про дітей, і не про молодь, а про російську владу, яка не завжди буває на рівні? Тут свої рецепти-«темники». У прийнятті невдалих рішень винні не самі міністри, а їхні помічники-ліберали, оскільки серед міністрів-единоросів лібералів не буває, а помиляться або діяти зловмисно можуть тільки вони.

Ось захотілося директору Центру політичного аналізу Павлу Даниліну поговорити вже без тіні посмішки: «В государственных поликлиниках существует две основные проблемы: устаревшее оборудование и очередь». Вона вважає, що черги утворюються значною мірою через відсутність в лікарнях комп'ютерів, через що дані про хворого лікар неодноразово заповіщує вручну. Але йдеться також і про недостатню кількість лікарів, ставки яких сьогодні постійно скорочуються по всій Росії. Тим часом, попри оголошення програми «Земський лікар», згідно з якою фахівець, що поїде працювати на село, одержить мільйон рублів, достатньо кандидатів для проведення відбіркового конкурсу, зокрема в Криму, не набирається і програма не працює.

Згідно з опитуваннями, половина росіян вважає пріоритетною необхідність підвищення якості медичних послуг і майже половина звиває лікарів у недостатньому професіоналізмі. А бореться Мінздрав з цими недоліками в один спосіб – з допомогою бессистемних скорочень, ліквідувавши за минулій рік 33 757 ліжкомісць. Скорочується і кількість медичних закладів, у результаті чого потрапити на прийом до фахівця – велика проблема. І це помічає не лише Павло Данилін. Як дізнаємося із програмами новин, навіть у деяких областях тим, хто прибув до поліклінік в ніч з четверга на п'ятницю, не усім вдається стати щасливими володарями талона на прийом до терапевта на понеділок, бо їх до кожного дільничного – всього по п'ять, і ще двічі по стільки розходиться в електронному варіанті. Тє ж саме стосується і вузьких спеціалістів, прикро, що й онкологів. У результаті в половині суб'єктів Російської Федерації цього року збільшилася смертність приблизно на 4%. І хоч винні «ліберали» і «зелені» чи

новники из соціального блока», з цим треба таки щось робити. Такої думки і кримчани, які вже усвідомили, що нещодавно були щасливими людьми, бо, захворівши, вже того ж дня могли побувати у лікарія, а наступного – здати аналізи. Тепер своєї чергі на аналізи можна чекати і місяць, а за той час – тричі одужати або непоправно запустити хворобу.

У рубриці «Хождение по слухам» газета «Крымское время» повідомляє: «Ходят слухи, что инфекционное отделение городской больницы № 6 чуть ли не каждый день превращается в поле битвы. Местные жители очередь здесь занимают до рассвета. Здесь уже в семь утра о приеме нечего и мечтать, попадешь разве что во вторую сотню пациентов».

А директор територіально-го фонду ОМС РК Наталія Старцева говорить вже без тіні посмішки: «В государственных поликлиниках существует две основные проблемы: устаревшее оборудование и очередь». Вона вважає, що черги утворюються значною мірою через відсутність в лікарнях комп'ютерів, через що дані про хворого лікар неодноразово заповішує вручну. Але йдеться також і про недостатню кількість лікарів, ставки яких сьогодні постійно скорочуються по всій Росії. Тим часом, попри оголошення програми «Земський лікар», згідно з якою фахівець, що поїде працювати на село, одержить мільйон рублів, достатньо кандидатів для про-ведення відбіркового конкурсу, зокрема в Криму, не набирається і програма не працює.

Схожі процеси відбуваються і в галузі освіти. В Росії скорочуються не лише поліклініки і лікарні, а й ВНЗ та школи, особливо сільські. Водночас наступні два роки витрати на освіту лише «уси-хатимуть» і зменшаться з 5,4 до 3,9% ВВП. Як повідомляє Павло Данилін, на міжнародній математичній конференції, де російські діти завжди були одними з найкращих, цього року їх обійшли одно-літкі наявіть із Перу, Ірану та Північної Кореї. А згідно з даними міжнародної програми, за оцінкою освітнянських досягнень учнів, Росія опинилася в другій половині списку в категорії «нижче середніх».

Не менш хвилюючі процеси відбуваються й у вищій школі, де уряд має намір скоротити кількість навчальних закладів на 40%. З цією метою вже три роки, як ВНЗ активно об'єднують, ліквідуючи ставки професорів, доцентів та інші. У такий спосіб вже зникло 600 вищіх і їхніх філій. А переконливий приклад завжди можна знайти і на будь-який смак. Для Росії орієнтиром є сьогодні Китай, Індія і Бразилія, де «осві-

тнянські фабрики» об'єднують десятки тисяч студентів. Але це – не від хорошого життя. У названих країнах ще й досі чверть населення неписьменна. В Росії ж завжди користувалася попитом освіта еліти, штучна, починаючи з дитячого садочка, навіть із особистою гувернанткою. З сумом дізнається, що під загрозою і моя альма матер – Літературний інститут ім. Горького, що «вирощував» письменників. Ще у 70-ті роки в ньому навчалося менше трьохсот студентів. Тож чому б його не об'єднати, скажімо, із сільгospакадемією?

Більше року лихоманило і найпрестижніший навчальний заклад Сімферополя – ТНУ, який з крою перевели на російські стандарти. Особливо не хотів вливатися в нову структуру медичний університет, навчання в якому у зв'язку зі змінами покинуло багато іноземних студентів. Та не допомогли ні мітинги, ні колективні листи-звернення.

Невже багата Росія насправді настільки бідна, що змушені економити в такий спосіб? Та ні ж, просто у неї інші пріоритети. В газеті «Кримский телеграф» звертають увагу на статтю М. Котова «Дотизнуться до російських стандартів». У чому ж вони такі високі, що до них треба дотягуватися? А в тому, що за російськими стандартами кожна школа має бути готовою у будь-який момент... на нашестя терористів. А в кримських школах – ні тобі парканів, ні відеоспостереження, ні сигналізації. Та й пожежна безпека до умов теракту не пристосована. Ось і йдуть з федерального бюджету мільярди, і не на освіту, а на війну. І ця витратна стаття може проковтнути будь-яку суму. На зміну сучасному озброєнню приходить ще більш сучасне, і що робити із застарілим, невже на звалище?

Недешеве задоволення й утримання російської армії. Кажуть, що офіцери в Криму – виключно із материкової Росії, які вже умілися кров'ю в Чечні, і зарплати у них гідна – по 120 тисяч на брата, плюс оплата державою орендованого житла. Люди з великими зарплатами, які нічого не виробляють, – не лише удар по федеральному бюджету. Особисто мені його не дуже школа. Але це і порушення відносної цінової рівноваги, що дозволяє кримчанам, котрі мають у 10 разів менші зарплати, якось виживати.

Що ж, вибір ними вже зроблено, вибір всілі, і іншого шансу чекати не варто. Зі святом знань, дорослі і діти! Знань, які можуть здобуватися дуже дорогою ціною.

Тамара ФЕДОРЕНКО
м. Сімферополь

У КРИМУ ЗАДУМАЛИСЯ ПРО ГАРМОНІЗАЦІЮ МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ ВІДНОСИН?

міжнаціональних комунікацій був створений у лютому 2015 року для реалізації державної національ

З ЖУРБОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ...

Дуже прикро, що цього року не встиг на військовий парад, але все інше побачив, і загалом атмосферу двадцять четвертого українського Дня Незалежності відчув. Перше, що подумав: зовні столиця стає все більше й більше проукраїнською. Багато національної символіки, маса дівчат у вишиванках і з віночками, а чоловіків — у військових, захисних одностроях. Траплялися між ними й поранені, інколи навіть з видимими ознаками інвалідності. Скоріш за все, вже комісовані. Але попри все, форму такі хлопці не знімають — носять її з гордістю. Згадав, що в дитинстві бачив багато фільмів, де позитивний герой радянської доби, хоч і на «гражданці», алеходить у гімнастерці або у шинелі. І це виглядало круто, бо одразу видно: перед тобою не якийсь там шмарка, а справжній мужчина,

колишній фронтовик! Те ж саме й зараз. Ось тільки за віком нинішні захисники України вже цілком можуть бути моїми синами... До речі, не так вже й мало зустрічалося людей з чубами-«оселедцями». Це — студенти, пластуни, члени козацьких організацій, секцій бойового гопака, учасники АТО... Отож і кажу, що нинішній Київ зовні виглядає навіть патріотичніше, ніж Львів, — відроджується помалу кошацька слава! Мабуть, Київ 1917 року виглядав подібним чином. Але ж тодішні українці згодом або загинули в боях за незалежність, або ж... емігрували і розчинилися в інших країнах. Тепер все це у нас є знову, ми поволі відтворили свою національну суть. Не кожній нації це вдається, а у нас вийшло! Так що 24 серпня у мене була зйомка нагода порадити за Батьківщину.

УКРАЇНІ СПІВЧУВАС ВЕСЬ СВІТ

На майдані Незалежності звернув увагу на велику виставку малюнків з привітаннями і побажаннями для киян і бійців АТО. Їх постійно малювали — причому як діти, так і дорослі. На деякий час вивішували на стендах, а потім волонтери знімали їх і пакували в окремі ящики, які завтра повезуть на схід. На підході постійно були все нові й нові творчі роботи — привітання наших захисників хотілося усім! Щікаво було проаналізувати — хто пише, з якої країни, і чого бажає рядовим громадянам і захисникам України. Ось бачу напис польською мовою: «Polska z wami!». Поляки не комплекують, пишуть лише рідною мовою, привітані від них досить багато. Помилки в текстах роблять люди, так чи інакше причетні до України.

Наприклад, восьмирічна Еміне з Сімферополя написала: «Вітання з Криму героям АТО! Чи-каємо на вас». Помилки припустився хтось з одеситів, написавши: «Одесса-мама с вами». І це говорить, з одного боку, про те, що Україну люблять як українським, так і російськомовним громадянами, а з іншого, — про те, що до польського рівня мовної монолітності нам ще дуже далеко. Така же історична місія України — стояти на межі двох світів (а тому мати риси як Сходу, так і Заходу), але водночас традиційно захищати Європу від варварів. І якщо в 1917-1919 роках світ цього часу не розумів, вважаючи нас частинкою Росії, то тепер більшість країн сприймають Україну як незалежну державу.

Про це й написи на малюнках говорили. Наприклад, на одному із стендів я побачив

привітання воякам АТО від турка, а на сусідньому — від курда (з нашим синьо-жовтим і їхнім червоно-блізо-зеленим прапорами!) і подумав, що воно там, у Туреччині, не дуже й ладять між собою, але й одні, і другі знають Україну і шанують її. Дуже багато було привітань від білорусів. Наприклад: «Спасибо за ваше мужество и веру. Белорусы», трішки менше від ізраїльтян. Траплялися привітання і від росіян: «Я из Сибири. Люблю Киев. Люблю Украину! Желаю всем мира!!! Людмила». Або ось таке категоричне: «Россия с Украиной! Слава Украине! Россия будет без Путина!». А ось знову побажання з прикрами помилочками: «Бажаю миру Україні. І ніжче приписано: «От Франції з Франції». А втім, чого я прискіпуєсь? Як для француза, то зовсім непогано написано.

ПЕРЕВЕРНУТИ ПРАПОР?

Українці не були б самі собою, якби не ризикнули подискутувати і посперечатися навіть під час найбільшого національного свята. На Софійській площі були розміщені державні прапори, вивезені як з окупованого Криму, так і з зони АТО. Про це говорять написи під деякими прапорами, наприклад: «Військово-морський прапор окремого спеціального заго-

ну боротьби з підводними військово-диверсійними силами та засобами противника. Моряки-спецпризначенні вивезли свій військово-морський прапор з тимчасово окупованої території Криму. У подальшому під цим прапором загін виконував бойові завдання поблизу Маріуполя...». Або таке: «Прапор з району бойових дій на Луганщині. Цей обгорілий прапор було знайдено під час бою у селищі Победа (Новоайдарський район Луганської області). Волонтери зняли його зі спаленої бронемашини сил АТО». На іншому прапорі детально вписані побажання Путіну (недензурно, тому що їх не наводжу), а внизу приписано: «Руський бандеровець, майор... такий-то». Так що нашого полку прибуває постійно, і чимало росіян уже використовують знання, набуті у військових училищах СРСР, воюючи за Україну. Цікаво, що на деяких групових фото український прапор тримають жовтим колом дорги, голубим донизу. А далі цілій стенд на цю тему, підписаний так: «Пане Президенте, які треба аргументи, щоб сліпий побачив, а глухий почув? Нижче наводяться аргументи на користь того, що прапор виглядає «енергетичніше» і красіше мобілізує, коли вода не гасить сонце, а голубий колір знаходиться під жовтим». Звернув увагу, що близько 25% присутніх (тобто кожен четвертий українець) палко підтримує ідею «перевернутого» прапора. Коли інші казали, що зміна прапора не на часі, то їх підводили до стенду, де є групові фотографії бійців добровольчих батальйонів саме з таким прапором. А ще була велика карта українських земель з написом: «Українці! Більш ані під землі ворогу!». Тут та-кож верхня частина України (північ) зафарбована в жовтий колір, а нижня (південь) — у голубий.

КРИМ, ДОНЧЧИНА І ЛУГАНЩИНА МРІЮТЬ ПРО ДЕОКУПАЦІЮ

Дуже багато привітань від біженців, які тепер живуть в Києві або ж приїхали на день-два до столиці. Воно пишуть: «Луганськ — Україна!», «Донецьк — Україна!», «Крим — серце України». В одному з листів автор навіть не полінувався згадати основні міста окупованого півострова. Наводжу цей уроочистий перелік: «Керч, Феодосія, Судак, Ялта, Саки, Евпаторія, Джанкой, Краснопerekopск, Армянск, т. е. Крим — це Україна!».

Частина текстів присвячена тому, щоб розбудити пасивних українців. Мовляв, не думайте, що коли ви живете далеко від Донбасу, то війна николи не прийде у ваш дім. На одному з плакатів було написано: «Тут міг бути аеропорт». Сенс напису зрозумілій: якби не зупинили ворога під Донецьком, то довелося б воювати в Києві.

На великих екранах, встановлених біля стели, постійно з'являються фото тих геройів, які воюють в зоні АТО. Хто ж це називає стільки? Одні обличчя зникають, на іншому місці вже інші фотографії... О-о, та це дуже хороша ідея! По-перше, у випадку чого — добра пам'ять залишиться, а по-друге, фото людей у військовій формі і коротенькі відеосюжети таки надихають інших. Приайнінні тисячі молодих людей таким чином отримують вже далеко не совоке виховання. Схоже, Київ усе впевнінніше стає загальнозвананою столицею українства, відираючи пальму першості у Львові.

КРИМЧАНИ, УЧАСНИКИ ЄВРОМАЙДАНУ, ДОСІ БЕЗ ЖИТЛА

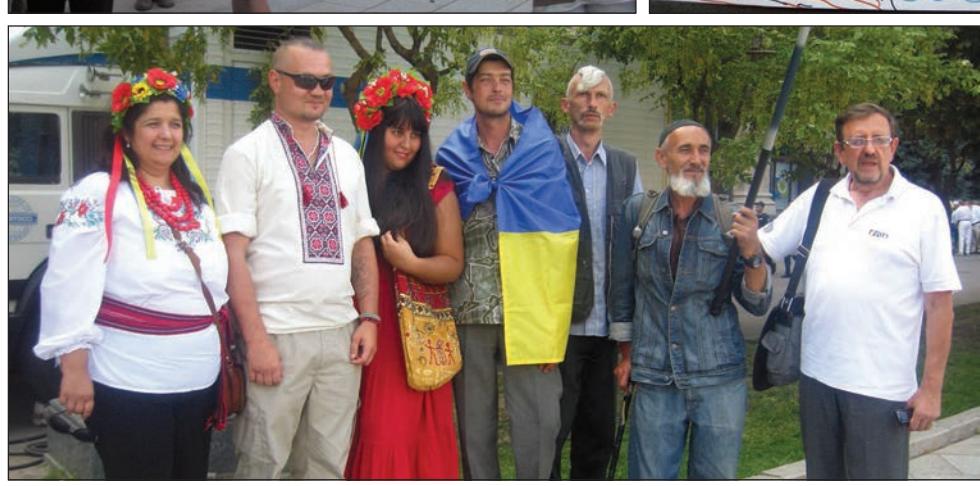
...Здalia побачив український прапор з написом на ньому «Бахчисарай». Тримав його колоритний кримський татарин з сивою борідкою, років під шістдесят. Я підішов ближче, ми розговорилися. Виявилось, що званий його Сервер Абібулаєв, у Бахчисараї він залишив родину і хорошу трикімнатну квартиру в центрі міста. Ще наприкінці 2013 року поїхав на Майдан виборювати волю, шукати правду, але після окупації Криму «зеленими чоловічками» вже не міг повернутися назад. З такими, я він, нова влада тепер не церемониться. Спочатку вимушенному переселенцю дали місце у приватному готелі (здается, у Димерському районі), але згодом власник готелю поставив немолодого учасника Євромайдану під нелегким вибором: або

платити за проживання, або... забиратися геть. Щоб платити, треба десь працювати та ще й при цьому непогано заробляти. А Сервер Абібулаєв — інвалід, у нього проблеми з хребтом і з ногами... Так що готель відразу відпав. Тепер ночує на вокзалі, ходить по різних інстанціях, але поки безуспішно.

Поки я розмовляю, до нас підійшли ще кілька кримчан. Виявилось, що проблеми з житлом мають усі. Виришують їх у різний спосіб: хтось живе у друга, хтось у подруги... Але держава самовинулась від вирішення проблеми. Звичайно, у чиновників завжди знайдуться якісь аргументи. Наприклад, у молодого кримського татара Тимура Кунафіна паспорт згорів під час пожежі на Майдані. Йому без документів узагалі складно. Мені було дуже прикро усвідомлювати, що Україна часом непогано прилаштовує родини сепаратистів, батьки яких досі воюють у складі ополчення проти ЗСУ, але нічого не робить для тих, хто виборював для ней волю.

ГЕРОЯМ СПІВЧУВАЮТЬ, АЛЕ РІВЕНЬ ДОПОМОГИ НЕДОСТАТНІЙ

Сьогодні, коли писав статтю, знайшов у соцмережах коротку замітку під назвою: «ОТКАЗЫВАЮСЬ ОТ НАГРАД». У ній прочитав таке: «Я, Николов Михаїл Михайлович, позивний «Лермонтов», начальник штаба добровольческого 46-го отдельного батальона спеціального назначения «Донбасс-Україна», отказываюсь от Ордена «За мужество», от медали за взятие Лисичанска, (Закінчення на 15-й стор.)

от ордена Богдана Хмельницкого, к которому меня представили несколько недель назад, а также от всех памятных знаков, значков, грамот и прочих украшений, связанных с Иловайским котлом, которыми нас планируют щедро одарить к его годовщине.

Причина моего решения — мой боевой товарищ Скачков Андрей, «Сэм», штурмовик 2-й штурмовой роты батальона «Донбасс», с которым я имел честь сражаться и делить подвал российского пленя, и который уже год как остается в неволе.

Принимать награды, пока мой товарищ не видит неба, мне не позволяет совесть и гордость. В моей голове не укладывается, как мы уже подбиваем итоги, награждаем себя за отдаанные территории, даже ведем с оккупантами мирные переговоры, а на той стороне, в подвале, томится Сэм — в одиночестве, оставленный и забытый...

Забываемо герой? О-о, як це типово... I як прикро, що Майдан закінчився саме таким результатом.

Пригадав, що тоді, 24 серпня, на Майдані ді кримчан постійно підходили різні люди. Співчали, тиснули руки, давали різноманітні подарки, але... нічим суттєвим не могли допомогти. Мені вдалося навіть зробити фото, коли Олесь Шевченко, у мінулому політв'язень і депутат Верховної Ради, потиснув руки усім «невід'ємним» до Криму кримчанам, що символічно зблилися у невеличкий гурт. Це ж саме зробив і його побратим по УРП.

Картинка зворушувала, але вищезгадані діячі мало що могли запропонувати. Сказали, що питання з житлом вирішиться тоді, коли «владу візьмемо у своїх руках». А я подумав: ну, куди вже більше «у своїх»? Нинішній президент пройшов у першому туру. За нього голосувала вся Україна. Що, може, незабаром Ярош стане президентом? Як би його не поважали у певних середовищах, але за радикалом і націоналістом вся Україна не піде. Тож, схоже, доведеться розраховувати лише на себе, на підвищену самоорганізацію мас. У нас що — сепаратистів нема в Києві? Кажуть, їх у столиці не менше 15%. У Харкові, Одесі, Миколаєві значно більше. Ось де незайманій квартирний фонд! Підселяти туди біженців з Донбасу і Криму — аж поки господарі квартир не прозріють, не відчувають на власній шкірі, що «руська весна» на українській території — це історичне неподобство, і що війна ніколи не принесе ні комфорту, ні процвітання. Наголошує: не виганяти їх з квартир, не пропонувати переселитися у мілу серцю Лугандонію, а лише підселити їм людей, які боролися за краче майбутнє України.

Скажете, нинішня влада на таке не піде, та й Захід не підтримає? Ну, звісно, це ж порушення прав людини... А зраджувати своїх — це не порушення? Чому у полу-м'яного революціонера Яценюка статки вже перевалили за мільярд, а кримчани, які привели його до влади, бомжують у столиці? Чому я, прагнучи продовжити життя «Кримської світлиці» бодай в електронному вигляді, «мобілізувався» настільки, що вже третій місяць живу на хлібі й картоплі? Може, українцям варто мобілізуватися рівномірніше? Ось такі невеселі думки трохи затмлювали загалом непогане свято — 24-ту річницю Незалежності України.

Сергій ЛАЩЕНКО

НАШІ ДІТИ ВИРОСТУТЬ ПАТРІОТАМИ КРИМУ!

Меджліс кримськотатарського народу 1 вересня привітав усіх учнів та студентів, їхніх батьків і викладачів із Днем знань і початком навчального року.

«Ми покладаємо великі надії на нове покоління, розумна і мудра молодь — майбутнє кримськотатарського народу. Ми впевнені, наші діти виростуть справжніми патріотами Криму і прикрасять собою цей дивовижний край. Бажаємо вам щасливого, яскравого майбутнього!» — йдеться у вітальному повідомленні прес-служби Меджлісу.

Як повідомили «Крим. Реалії», кримським школярам на першому уроці в новому навчальному році розповіли про рух ГПО. ГПО — «Готовий до праці й оборони СРСР» — програма фізкультурної підготовки в загальноосвітніх, професійних і спортивних організаціях у СРСР, основою положена в єдиній і підтримуваній державою системі патріотичного виховання молоді.

У перший клас цього року в Криму пішли майже 18,5 тисяч дітей, у 11-й — близько 11 тисяч.

НАЙЧИСТИША РІЧКА ЄВРОПИ

Окрасою Карпат є ріка Лімниця, що протікає у ландшафтному заказнику місцевого значення площею у дві з половиною тисяч гектарів. Вона стікає з північних схилів гори Буштул і впадає в Дністер. Лімниця цінна в естетично му та рекреаційному відношенні, а найголовніше, що вона найчистіша з усіх річок Європи.

У цьому переконалися йоні науковці Одеси. Їхня науково-дослідна група працювала в рекреаційній зоні поблизу селища Осмолода Рожнятівського району. У її складі — вихованці Української гімназії № 7. Результатом перебування одесітів на Івано-Франківщині має стати справжній науковий проект, який розроблятимуть гімназисти.

«Наши учні досліджували орнітологію та безхребетників. Також вивчали біохімічні показники води Лімниці. Ми поставили собі за мету довести, що ця річка і сьогодні залишається найчистішою в Європі», — розповіла прес-служба ОДА заступник директора з виховної роботи цього закладу Марія Долгій. Дослідну роботу юні одесити поєднали з приемним — ознайомилися з роботою форельного господарства, побували в митрополичих палацах, поспілкувалися зі своїми ровесниками із пластового табору та начальником управління молоді та спорту облдержадміні-

У ВЕРЕСНІ СТАРТУЄ НАБІР НА ПІДГОТОВЧІ ІНТЕРНЕТ-КУРСИ ДЛЯ КРИМЧАН ДЛЯ ВСТУПУ ДО УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ

Інтернет-проект «Освіта для Криму» планує з 1 жовтня 2015 року розпочати підготовчі курси з української мови та літератури для вступу до вищих навчальних закладів України на основі базової та повної загальної середньої освіти.

На сайті «Освіта для Криму» (<http://educrimea.org/>) зазначається, що курси передбачають виклад основного матеріалу і завдань для засвоєння матеріалу і самоперевірки. В рамках проекту можна отримати

індивідуальні консультації онлайн (скайпом). Навчання на курсах є безкоштовним і допоможе всім кримчанам, а також переселенцям з Криму, які навчаються дистанційно в українських школах, або тим, хто самостійно готується до вступу до українського вишу.

Матеріалами курсів можуть користуватися всі бажаючі. Зареєстровані слухачі зможуть отримати супровідну підтримку. Після успішного завершення навчального року їм будуть видані сертифікати.

Початок реєстрації на на-

вчання — 1 вересня 2015 року.

Експерти неодноразово підkreślували необхідність дистанційного онлайн-навчання для кримських школярів в умовах того, що Україна не контролює територію півострова після його анексії Рوسією.

Опрацювавши нова законодавча база, яка створює нові умови талановитій українській молоді для здобуття конкурентної освіти європейського зразка... Вірю, що кожен з вас використає ці можливості для здійснення своїх мрій та в ім'я нашої країни, говориться у привітанні президента.

Тут народжується Лімниця

У СВІТІ ДОБРИХ ПОЧУТТІВ

Попри юний вік, Оля Бучек — уже добре знана у Червонограді (і не тільки) авторка, має багато публікацій у періодиці, на сайтах. Нещодавно вона прийшла до читача з другою у своєму творчому доробку збіркою — «Первоцвіти» (Червоноград: Додаток до газети «Літературний Червоноград», 2015. — 16 с.; серія «Бібліотека МАЛІЖ»; редактор і видавець — Ігор Дах). Це — перша книжечка прози юної авторки. Попередня — «Моя весна» — поетична.

Оля Бучек навчається у червоноградській загальноосвітній школі № 1, шестикласниця, слухач Міжнародної академії літератури і журналістики, переможець багатьох конкурсів (у т.ч. з мови і літератури), лауреат Всеукраїнської премії «Диво-дитина — 2015», займається сучасними танцями, вокalom, грає на фортепіано, пише музику, співає у церковному хорі. Її літературна творчість не є митечним захопленням. Для Олі це — повсякденна наполеглива праця. Нова збірка, в якій вміщено лише п'ять прозових творів, невеличких за обсягом, але сповнених глибокої думки, неабиякої спостережливості, засвідчила, що цей юний літератор іде шляхом творчого зростання.

У текстах переплітаються гармонія настрою, добрі почуттів і гармонія краси довколишнього світу. Дитяче серце вболіває за все живе, воно вміє розмовляти із землею і чути шепті трав (казка «Розмова із Землею», зарисовка «Бережіть первоцвіти!»). Етюд «Прихід весни» подає влучними словами опис пробудження природи. І, певен, хоч Оля не бачила ведмедика у лісі, однак дитяча фантазія прекрасно розповідається від зимового сну.

Опівдніанячку «Сльози Бога» Оля пише про... своє народження (у перший день

весни, тож можемо зодгадатися, чому автор любить цю пору року), радісті і сльози щастя батьків, братика. А все починається з телефонного дзвінка з пологового будинку. Такого сміливого ходу та манери розповіді я ще не зустрічав у юніх літераторів! Найрідніший і найдорожчий людині на світі присвячена зарисовка «Мама й весна».

Добираючи тексти до збірочки, Оля Бучек цілком вправдано використала метод «апробації». Спочатку ці твори друкувалися у газеті «Літературний Червоноград», альманасі «Ліхтарик», журналі «Місцевий часопис», на сайті МАЛІЖу, ах опісля потрапили під одну обкладинку.

А ми ж зчимоююмо обдаруванню творчої наслаги!

Тарас ЛЕХМАН, журналіст

У РОСІЇ ДИТИНУ НАЗВАЛИ... КРИМОМ

У Росії з'явилася перша дитина, названа на честь анексії Кримського півострова. У Ленінському районі Єкатеринбурга був зареєстрований хлопчик — Крим Олександрович, передають «Ізвестія».

Водночас у Росії за останні три роки з'вилося кілька дівчаток з ім'ям Олімпіда: п'ять — у Пітері, дві — в Краснодарському краї і ще одна — у Нижньому Новгороді.

Подивимось, що скажуть у відповідь українські батьки. А чого — Кремль Петрович або Москва Миколаївна — хіба ж не звучить? А головне, діти які будуть «щасливі»!

Та сама колиба...

Сергій ГОРІЦВІТ

КОЗАК МАМАЙ ЄДНАЄ УКРАЇНУ

(Закінчення. Поч. на 8-й стор.)

Коли ми починали, то ще не розуміли, що з цього проекту буде. Але, започаткувавши фестиваль, переконалися, що образ козака Мамая дуже пошириений у нашій культурі. Фактично, він не залишає байдужим жодного митця. У фестивальній програмі у нас вже традиційно діє дві виставки — «Україна у знаках і символах» і друга — персональна або колективна. І от, минулого року ми створили виставку «Мамай єднає Україну».

— У чому її суть?

— Це була велика мапа України, на якій майже кожна область презентувала свого Мамая, написаного на полотні. Серед інших, були Мамаї з Донеччини і Луганщини. До речі, заслужений художник України Віктор Скубак створив образ, який залишився на території окупованої Луганщини. Я цю картину запам'ятала: там козак Мамай, стомлений, спить біля гармати. А на самій гарматі чатую бабак, який тримає шаблю і готовий захищати свій край, коли Мамай спить. Віктор Скубак тоді сказав, що полотно присвячується Луганщині, яка досі ще спить. Коли ми робили виставку, то копіювали фото, надсилали війнам АТО, і цьогорічний фестиваль буде присвячуватися бійцям, які воюють на сході, бо не можемо закривати очі на те, що робиться там.

— Повернімось до «Музею Мамай», що створюється у вашому місті. У ньому переважно будуть живописні твори на тему Мамая?

— Не тільки. Відразу ж після першого «Мамай-festу» у фондах музею історії нашого міста з'явився блакитноокий Мамай, намальований на старожитній полтавській скрині середини XVIII століття. Потім, коли українському художнику Оресту Скопу прийшла ідея про серію відтворень народної картини «Козак Мамай», колекція почала поповнюватися живописними роботами. Маємо і скульптури Мамая, цілі скульптурні композиції.

— Ви сподівалися, що таку ідею підтримають у різних кутках України?

— Ми в це вірили з Орестом Скопом. Бо образ Мамая і сьогодні, як колись, вабить свою химерністю, загадковістю, невловимістю, що дає простір для творчої уяви і розмаїття трактувань. Тому такою багатою є

творча палітра способів інтерпретації картини «Козак Мамай» сучасними художниками. А їх, цих способів, — від станково-монументальних полотен до комп'ютерної графіки. І кожним автором у різних техніках і стилях втілено його власне бачення кольорової гами, елементів сюжету, портретних рис народного героя, якого так любили і люблять у різних куточках України.

— Отож, пані Наталію, козак Мамай нині, завдяки таким ентузіастам, як ви, як Орест Скоп зі Льєва, як Богдан Ткачик з Тернополя, зрештою, завдяки іншим послідовникам, крокує Україною й єднає її?

— Це так. Бо цей образ має багатогранну сутність і є втіленням характерних рис і ознак української нації з притаманними їй талантами, з мужністю і рефлексіями, терпінням і самозагубленістю, індивідуалізмом і волелюбністю. Фактично, цей образ є таємним знаком, кодованим посланням, адресованим українцям, що сприймається на глибокому генетичному рівні лише тим, кому воно адресоване. Інакше просто неможливо пояснити секрет феноменальної популярності цієї картини в Україні, її непідвладності часові. Тож образ козака Мамая продовжує жити і в третьому тисячолітті, засвідчує самобутність культури українців у добу глобалізації.

**Козак
Мамай
сьогодні
нішній...**

Свого часу світлої пам'яті український скульптор Володимир Наконечний, який створив низку об'ємних тримірних образів козака Мамая, сказав так: «...Біля витоків української та всієї індоєвропейської культури стоїть ведичний образ першопредка Мамая. Во Мамай — чоловіче відзеркалення Мами, матері, берегині. Це — воїн, батько роду. Степові, курганні статуй в народі називалися Мамаями. Відомий нам запорозький козак Мамай — це лише доволі пізній і канонізований образ. Насправді він прийшов до нас з історичної далечини, з архайній давнини, і літ'юому багато тисяч. Він — ніхто, і він — все. Тотем, богатир-першопредок, воїк-жрець, рапхман, волхв, киян, кобзар, характерник, козак-запорожець. Це він зберігає дерево Роду. Страж і охоронець, Спаситель і мандірний самотній лицар. Він вічний. Дохристиянська традиція не переривалася у православному, зокрема козацькому, середовищі, не повинна нарешті перерватися й нині».

Віримо, що так і буде. Bo звертання до давньої української образотворчої традиції, до козака Мамая як унікального образу, що увібрає історію Української держави кількох століть, — своєрідний ключ і мова, якою він розмовляє із нами. I він, Мамай, чи не єдиний можливий символ наших далеких предків, символ, канонізований давнім українським фольклором і наївним малярством, що йшло від глибин душі.

Тож повертаймо Україні козака Мамая. Повертаймо його Україні та світові, цей образ одного з найискравіших, духовно незалежних українських народних героїв.

Олег СНІТОВСЬКИЙ

ОЛЕКСАНДР УСИК — КРИМСЬКИЙ МАМАЙ УКРАЇНИ!

Український боксер Олександр Усик захистив титул інтерконтинентального чемпіона за версією Всесвітньої боксерської організації (WBO), здобувши минулі суботи свою восьму перемогу нокаутом на професійному ринзі.

У поєдинку з південноафриканцем Джонні «Ураганом» Мюллера українцеві вистачило трьох раундів, щоб остаточно зняти всі питання про переможця.

Олександр почав бій дуже обережно, працював виключно джебом, зрідка пробиваючи по корпусу. Мюллер, у свою чергу, зайняв центр рингу і намагався працювати першим номером.

У другому раунді Усик почав працювати більше по корпусу і частіше підключасти ударну праву руку. При цьому Мюллер також намагався працювати на відстані, зрідка виходячи на більшо

дистанцію.

Розв'язка настала у кінці третього раунду, коли Усик зустрічним ударом відправив свого суперника на настіл рингу. Мюллера залишалося протриматися менше тридцяти секунд до гонгу, проте Усик дуже швидко серією потужних ударів знову відправив його на підлогу. А незабаром рефері вирішив зупинити побиття, зафіксувавши перемогу українця через очевидну перевагу.

Таким чином, Олександр Усик яскраво захистив свій титул і тепер може розраховувати на бій за титул чемпіона світу в першій половині наступного року.

* * *

Напередодні бою, під час відкритого тренування, журналіст «Крим. Реалії» запитав у Олександра, як він ставиться до ініціатив окремих кримських політиків заборонити боксеру в'їзд до Криму через його висловлювання.

«Я не знаю, ви берете це з Інтернету, читаєте... Мені ніхто про це не казав. Я ніде цього не чув. Крим — це мій дім, він залишиться моїм домом. Мене там люблять і поважають», — сказав Олександр Усик.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яtnicі виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

О ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнopolітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу́рні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура»), поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura@gmail.com

В УКРАЇНІ ЗАВУЗЬКЕ РОЗУМІННЯ КУЛЬТУРИ?

Європейський Союз та Рада Європи розпочинають в Україні новий проект «Культура і креативність» у рамках спільноПрограми для країн «Східного партнерства». Серед її завдань — розвиток креативних індустрій, промоція українських митців за кордоном та дослідження потреб української культури. Тим часом кілька українських міст уже працюють за програмами ЄС, що спрямовані на захист культурної спадщини та розвиток місцевих громад.

Програма «Культура і креативність» розріхована на три роки, стартувати має у вересні, розповідає керівник програми ЄС-«Східне партнерство» «Культура» Террі Сандел. Один із її пріоритетних напрямків — накопичення статистики щодо культурної ситуації в Україні. Таких даних наразі дуже мало, пояснює експерт, а це не дозволяє спиратися на реальні потреби людей у побудові культурної політики. Після вступу до «Креативної Європи» «Культура і креативність» сприяємо також промоції українських митців за кордоном. Okрім того, програма передбачає розвиток креативних індустрій.

«В Україні розуміння культури дещо завузьке. Ви радше сприймаєте її як традиційне, народне мистецтво. Сучасна культура іноді не помітна для державних установ. Але у Європі креативні індустрії дуже важливі для економічного і соціального розвитку. Наприклад, у Британії такі індустрії складають близько семи відсотків економіки — більше, ніж виробництво автомобілів», — каже Террі Сандел.

Тим часом в Україні вже діють кілька європейських програм, спрямованих на розвиток малих міст. Одна з них — COMUS, яка розпочалася у січні і триватиме два роки, розповідає український координатор програми Олександр Буценко. Участь у ній беруть поки що лише Луцьк і Жовква, які обрані за конкурсом. Їхні представники мали подати такі проекти розвитку міста, які вимагали б участі усієї громади. COMUS націлений, передусім, на охорону культурної спадщини. Організатори сподіваються, що після закінчення проекту українські міста стануть цікавішими для інвесторів — національних або закордонних.

Так у Жовкові збираються відновити кілька ключових архітектурних об'єктів, серед яких — Жовковський замок. А у Луцьку гроши та фахові зусилля будуть спрямовані на відновлення старої частини міста, розповідає начальник відділу охорони культурної спадщини управління Луцької міської ради Петро Трояневич. Йдеться не лише про збереження архітектури, а й про заличення мешканців до ревіталізації.

«Після представлення проекту COMUS активізувалася міська громада і фахівці, які організували вже десять ефірів на місцевому телебаченні. Ці проблеми дуже активно обговорюють», — зауважує Трояневич.

За підтримки Ради Європи в Україні діє також платформа інтеркультурних міст. Один із її учасників — шахтарське місто Павлоград Дніпропетровської області. Олена Шуліка, в минулому — заступниця мера міста, а нині — кураторка інтеркультурного проекту у Павлограді, розповідає: у 2013 році починалося усе з простих громадських ініціатив — люди прибрали парки, облаштували вулиці. Через соцмережі вдалося долучити молодь. Зрештою, у Павлограді з'явилися публічні простори для спілкування та творчості. А три місяці тому у місті відкрили «Інтеркультурну вітальню».

«Ми не знали про особливості інших національностей, які мешкають поряд із нами. У «Вітальні» можна поговорити, представити свої звичаї, кухню, молодь дивиться серйозне документальне кіно про національні оселедки, які мешкають у місті», — каже Олена Шуліка.

Кураторка також зауважує, що у маленьких містах зміни мають починатися «згорі». А працівників культури потрібно навчати та ознайомлювати з іноземним досвідом — адже ініціатива розвитку часто йде саме від них.

Євгеній ОЛЙНИК (www.radiosvoboda.org)